



INTERNATIONELLA  
HANDELSHÖGSKOLAN  
HÖGSKOLAN I JÖNKÖPING

# Att verkställa en medlingsöverenskommelse

Masteruppsats i affärsjuridik

Författare: Maria Jonsson

Handledare: Marie Linton

Framläggningsdatum 14 maj 2012

Jönköping maj 2012

## Masteruppsats i affärsjuridik

Titel:	Att verkställa en medlingsöverenskommelse
Författare:	Maria Jonsson
Handledare:	Marie Linton
Datum:	14 maj 2012
Ämnesord:	Medling, verkställande av medlingsöverenskommelser, medlingslagen

---

### Sammanfattning

Den 1 augusti 2011 trädde lagen (2011:860) om medling i vissa privaträttsliga tvister (medlingslagen) i kraft. Medlingslagens ikraftträdande förde med sig en reglering om medling och en reglering om verkställande av medlingsöverenskommelser som tidigare saknats i Sverige. Till grund för medlingslagen ligger Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/52/EG av den 21 maj om vissa aspekter på medling på privaträttens område (medlingsdirektivet).

För att förklara en medlingsöverenskommelse verkställbar krävs enligt medlingslagen att parterna når en medlingsöverenskommelse och att samtliga parter samtycker till ansökan om verkställbarhetsförklaring. En medlingsöverenskommelse som förklarats verkställbar genom dom kan även förklaras verkställbar i en annan medlemsstat med stöd av Rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (Bryssel I-förordningen).

Inhemska och vissa utländska medlingsöverenskommelser kan förklaras verkställbara med stöd av medlingslagen. En inhemsk medlingsöverenskommelse är en medlingsöverenskommelse som ingåtts i Sverige. En utländsk medlingsöverenskommelse är en medlingsöverenskommelse som ingåtts utanför Sveriges gränser.

Det kan finnas vissa skäl för att 2 § första stycket medlingslagen, som stadgar att vissa utländska medlingsöverenskommelser inte omfattas av medlingslagen tillämpningsområde, kanske bör ändras. Bestämmelsen kan medföra diskriminering på grund av nationalitet, att utomrättsliga avgöranden inte erkänns ömsesidigt samt att resultatet med medlingsdirektivet inte uppfylls.

## Masteruppsats i affärsjuridik

Title:	Enforcement of a mediation agreement
Author:	Maria Jonsson
Tutor:	Marie Linton
Date:	May 14 2012
Subject names:	Mediation, enforcement of mediation agreement, declaration of enforceability of mediation agreements, the Swedish mediation act

---

### **Abstract**

The Swedish mediation act (SMA) went into force on august 1 2011. The SMA resulted in a new regulation on mediation and a regulation on enforcement of mediation agreements that didn't exist earlier. The SMA is based on the European Parliament and Council Directive 2008/52/EC of 21 May on certain aspects of mediation in civil law matters (the mediation directive).

The SMA requires the parties to reach a mediation agreement and give their mutual consent in order to declare enforcement of their mediation agreement. A mediation agreement that has been declared enforceable by a judge in another Member State can be declared enforced in Sweden according to the Council Regulation (EC) No 44/2001 of 22 December 2000 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters (the Brussels I regulation).

Domestic and some foreign mediation agreements can be declared enforceable according to the SMA. A domestic mediation agreement is an agreement entered into in Sweden. A foreign mediation agreement is an agreement entered into outside of Sweden.

There are some reasons speaking in favor of a change of 2 § first piece SMA which states that some foreign mediation agreements cannot be declared enforceable. The provision might constitute discrimination on grounds of nationality, a lack of mutual recognition of alternative dispute resolution agreements and might not fulfill the result of the mediation directive.

# Innehåll

<b>1</b>	<b>Inledning .....</b>	<b>1</b>
1.1	Bakgrund.....	1
1.2	Syfte och avgränsning.....	2
1.3	Metod och material .....	4
<b>2</b>	<b>Medling .....</b>	<b>7</b>
2.1	Inledning.....	7
2.2	Tillgång till tvistlösning utanför domstol .....	7
2.3	Medlingsdirektivet .....	8
2.3.1	Varför ett direktiv? .....	8
2.3.2	Gränsöverskridande tvister på privaträttens område .....	9
2.3.3	Rättigheter och skyldigheter som parter inte själva förfogar över .....	11
2.4	Medlingslagen .....	13
2.4.1	Reglering av ett tidigare oreglerat område.....	13
2.4.2	När är en tvist privaträttslig? .....	14
2.4.3	När är förlikning om saken tillåten?.....	15
2.4.4	Utländska medlingsöverenskommelser .....	16
2.4.5	Förutsättningar för verkställighet .....	17
2.4.5.1	<i>En medlingsöverenskommelse</i> .....	17
2.4.5.2	<i>Krav på samtycke</i> .....	18
<b>3</b>	<b>Vad avses med gränsöverskridande och inhemska medlingsöverenskommelser? .....</b>	<b>20</b>
3.1	Inledning.....	20
3.2	Gränsöverskridande medlingsöverenskommelser.....	20
3.3	Inhemska medling .....	22
3.3.1	Medlingsöverenskommelse som ingåtts i Sverige.....	22
3.3.2	Är det hela medlingsförfarandet som avses? .....	23
3.4	Varför omfattas inte alla medlingsöverenskommelser? .....	26
3.5	Verkningar av 2 § – ett kritiskt resonemang .....	29
3.5.1	(O)möjligt att verkställa utländska interna medlingsöverenskommelser? .....	29
3.5.2	Kommissionen beaktade risken med att endast vissa medlingsöverenskommelser omfattas .....	31
<b>4</b>	<b>Hur kan en medlingsöverenskommelse verkställas i Sverige? .....</b>	<b>35</b>
4.1	Inledning.....	35
4.2	Olika system gäller .....	35
4.3	Hinder för verkställighet .....	36
4.4	Om verkställbarhetsförklaringen meddelats i Sverige .....	36
4.4.1	Verkställande av medlingsöverenskommelse.....	36
4.4.2	Ansökan om verkställbarhetsförklaring.....	37
4.4.3	Ansökan om verkställighet.....	39
4.5	Om verkställbarhetsförklaringen meddelats utomlands .....	39

4.5.1	Verkställighet av utländska medlingsöverenskommelser .....	39
4.5.2	Bättre förutsättningar för parter med hemvist i Sverige att verkställa utländska medlingsöverenskommelser?.....	42
<b>5</b>	<b>Kan medlingslagen kringgås?.....</b>	<b>45</b>
5.1	Inledning.....	45
5.2	Tillämpning av de mest förmånliga reglerna om medling? .....	45
5.3	Forum shopping.....	46
5.4	Fraude à la loi.....	47
5.5	Ett ”spekulativt” resonemang .....	48
5.6	Elimineras risken för forum shopping och fraude à la loi egentligen? .....	50
<b>6</b>	<b>Sammanfattning .....</b>	<b>52</b>
6.1	Verkställande av medlingsöverenskommelser i Sverige .....	52
6.2	Kritik .....	54
6.3	Fallgropar med medlingslagen.....	56
	<b>Referenslista .....</b>	<b>58</b>

## Förkortningar

Bryssel I-förordningen	Rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område, Europeiska Unionens officiella tidning L 12, 16.1.2010
EUD	Europeiska Unionens domstol
FEUF	Fördraget om Europeiska Unionens Funktionssätt, Europeiska Unionens officiella tidning C 83, 30.3.2010
Medlingsdirektivet	Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/52/EG av den 21 maj om vissa aspekter på medling på privaträttens område, Europeiska Unionens officiella tidning nr L 136, 24.5.2008
Medlingslagen	Lag (2011:860) om medling i vissa privaträttsliga tvister
RB	Rättegångsbalk (1942:740)
Rom I-förordningen	Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 av den 17 juni 2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser, Europeiska unionens officiella tidning nr L 177, 4.7.2008
SvJT	Svensk Juristtidning
UB	Utsökningsbalk (1981:774)

# 1 Inledning

## 1.1 Bakgrund

Medling är en form av tvistlösning mellan parter som kan ske utan inblandning av domstol.<sup>1</sup> I ett medlingsförfarande är det parterna själva som frivilligt med hjälp av en medlare försöker lösa en tvist.<sup>2</sup> Tvistlösning genom medling har blivit vanligare men är fortfarande en förhållandevis ovanlig och okänd tvistlösningsmetod i Sverige.<sup>3</sup>

Medling kan vara en lämplig tvistlösningsmetod om en tvist till exempel behöver lösas snabbt och parterna befinner sig i en affärsrelation som de gärna önskar fortsätta med.<sup>4</sup> Föreställ er att en leverantör i München ska leverera bildelar till en biltillverkare i Göteborg och leveransen blir försenad. Biltillverkaren i Göteborg är beroende av att de tyska bildelarna levereras för att undvika ett produktionsstop och den tyska leverantören är beroende av att behålla den svenska biltillverkaren som kund. Det kan nu vara fördelaktigt att parterna försöker lösa leveranstvisten genom medling eftersom de då snabbare kan enas om en lämplig lösning jämfört med om de gått till domstol.<sup>5</sup> Medlaren kan vara sakkunnig på området och kan hjälpa parterna att förhandla för att lösa tvisten på ett sätt så att båda parterna känner att de är nöjda.<sup>6</sup>

Det är viktigt att utreda möjligheterna till verkställande av medlingsöverenskommelser eftersom ett av målen med EU:s politik är att det ska finnas tillgång till tvistlösning utanför domstol.<sup>7</sup> För att förbättra användandet av medling som tvistlösningsmetod antogs Euro-

---

<sup>1</sup> Engström, Dan, Lag om medling i vissa privaträttsliga tvister – en kommentar, Jure förlag AB, Stockholm 2011, s.14 (Cit Engström).

<sup>2</sup> A a s.15; Regeringens proposition 2010/11:128 Medling och förlikning – ökade möjligheter till att komma överens, s. 41, (Nedan: Prop. 2010/11:128 ).

<sup>3</sup> A prop s. 20.

<sup>4</sup> Engström, s.14.

<sup>5</sup> Skäl 6 till Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/52/EG av den 21 maj om vissa aspekter på medling på privaträttens område, Europeiska Unionens officiella tidning nr L 136, 24.5.2008; Prop. 2010/11:128, s. 20, (Nedan: medlingsdirektivet).

<sup>6</sup> Engström, s.19; Skäl 6 till medlingsdirektivet.

<sup>7</sup> Skäl 5 till medlingsdirektivet.

paparlamentets och rådets direktiv 2008/52/EG av den 21 maj om vissa aspekter på medling på privaträttens område (medlingsdirektivet).<sup>8</sup>

Den 1 augusti 2011 trädde lagen (2011:860) om medling i vissa privaträttsliga tvister (medlingslagen) i kraft. Medlingslagens ikraftträdande medförde en reglering om medling i dispositiva tvister med en möjlighet till verkställbarhetsförklaring av medlingsöverenskommelser vilket tidigare saknats i Sverige.<sup>9</sup> Det finns därmed en möjlighet för parterna att få medlingsöverenskommelsen förklarad verkställbar av domstol. Det finns dock vissa medlingsöverenskommelser som inte kan förklaras verkställbara med stöd av medlingslagen, se vidare avsnitt 2.4.4, avsnitt 3.4 samt avsnitt 3.5.

Eftersom ett av målen med EU:s politik är att det ska finnas tillgång till alternativ tvistlösning bör det utredas vilka möjligheter medlingslagen skapar för verkställande av medlingsöverenskommelser. Det är även intressant om 2 § första stycket medlingslagen som endast tillåter verkställbarhetsförklaring av vissa utländska medlingsöverenskommelser är förenlig med EU-rätten.

## 1.2 Syfte och avgränsning

Syftet med den här uppsatsen är att utreda förutsättningarna för att verkställa en medlingsöverenskommelse med stöd av medlingslagen. För att uppfylla syftet besvaras följande delsyften:

- Vilka tvister omfattas av medlingsdirektivet?
- När är en tvist *gränsöverskridande på privaträttens område*?
- Vilka tvister är *privaträttsliga tvister där förlikning om saken är tillåten*?
- Hur avgörs vilka dispositiva privaträttsliga tvister som omfattas av medlingslagen?
- Vilka medlingsöverenskommelser omfattas av medlingslagen?
- Hur går verkställighetsförfarandet av medlingsöverenskommelser till?
- Kan medlingslagens regler kringgåas genom *forum shopping* och *fraude à la loi*?

Det är intressant att undersöka möjligheterna till verkställande av medlingsöverenskommelser eftersom det i EU ska finnas tillgång till tvistlösning utanför domstol och medling blir

---

<sup>8</sup> Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/52/EG av den 21 maj om vissa aspekter på medling på privaträttens område, Europeiska Unionens officiella tidning nr L 136, 24.5.2008.

<sup>9</sup> Prop. 2010/11:128, s. 38.



vanligare och vanligare.<sup>10</sup> Medlingsöverenskommelser som inte kan verkställas kan vara ett sämre alternativ till tvistlösning jämfört med domstols- och skiljeförfarande eftersom det då endast är parternas goda vilja som styr om medlingsöverenskommelsen efterföljs eller inte.<sup>11</sup> För att tvistlösning utanför domstol inte ska vara ett sämre alternativ än ett domstolsförfarande bör utomrättsliga avgöranden erkännas ömsesidigt likväl som domstolsavgöranden erkänns ömsesidigt.<sup>12</sup> Det är därför intressant att utreda hur medlingsöverenskommelser faktiskt kan verkställas.

Det centrala i den här uppsatsen är förutsättningarna för att förklara medlingsöverenskommelser verkställbara med stöd av medlingslagen. Uppsatsen berör utomprocessuell medling vid privaträttsliga tvister.<sup>13</sup> Medlingslagens regler om tystnadsplikt, talefrister och preskriptionstider kommer inte att beaktas på grund av utrymmesskäl.<sup>14</sup>

*Särskild medling*<sup>15</sup> samt medling i hyres- och arrendetvister faller också utanför ramen för den här uppsatsen. Sådan medling omfattas inte heller av medlingslagens tillämpningsområde.<sup>16</sup> Även medling på grund av brott, medling i upphovsrättstvister samt medling i arbetstvister faller utanför ramen för uppsatsen.<sup>17</sup>

Familjerättslig medling beaktas inte i den här uppsatsen eftersom en familjerättslig medlingsöverenskommelse förutsätter godkännande från socialnämnden.<sup>18</sup> Med familjerättslig

---

<sup>10</sup> Prop. 2010/11:128, s. 20; Skäl 5 till medlingsdirektivet.

<sup>11</sup> Skäl 19-20 till medlingsdirektivet.

<sup>12</sup> Skäl 19-20 till medlingsdirektivet.

<sup>13</sup> Med utomprocessuell medling avses medling som företas innan talan väckts vid allmän domstol. Begreppet privaträttslig tvist innebär att det är medling mellan privatpersoner, mellan konsumenter och näringsidkare samt näringsidkare emellan som omfattas. Se vidare om dessa två begrepp i Engström, s. 24-25.

<sup>14</sup> Se vidare 5-6 §§ medlingslagen samt regeringens proposition 2010/11:128 *Medling och förlikning – ökade möjligheter till att komma överens*, s. 30ff, 60ff och 71ff.

<sup>15</sup> Med särskild medling avses sådan medling som beslutats av svensk domstol, se vidare A prop s. 28.

<sup>16</sup> Medling som sker inom ramen för ett mål eller ärende hos domstol, annan myndighet eller skiljenämnd omfattas enligt 1 § andra stycket medlingslagen inte av lagens tillämpningsområde. Regler om medling i domstol återfinns i 42 kap 17 § samt 50 kap 11 § rättegångsbalken (1942:740) (RB). De skäl som kan finnas för att domstol ska besluta om särskild medling varierar från fall till fall. Skäl som talar för att särskild medling ska ske kan vara att ett mål kräver stora resurser, parternas egna behov och intressen eller parternas önskan om en icke offentligt tvistlösning, se vidare A prop s. 81. Regler om medling i hyres- och arrendetvister återfinns i 1 och 4 §§ lagen (1973:188) om arrendenämnder och hyresnämnder, se vidare A prop s. 18.

<sup>17</sup> Se vidare Lag (2002:445) om medling med anledning av brott, Lag (1980:612) om medling i vissa upphovsrättstvister samt Förordning (1976:826) om medling i arbetstvister.

<sup>18</sup> Se vidare 17-18a §§ i Föräldrabalken (1949:381) samt Ds 2010:39 – *Medling i vissa privaträttsliga tvister*, s. 31-21 (Nedan: Ds 2010:39).

medling avses sådana samarbetsavtal som föräldrar med hjälp av en medlare kan träffa för att lösa tvister om barns boende, umgänge och vårdnad.<sup>19</sup>

Med medlemsstater avses i uppsatsen samtliga medlemsstater i EU utom Danmark. Danmark omfattas inte av art 1.2 medlingsdirektivets och 2 § medlingslagens tillämpningsområde. Danmark har ett undantag från EU:s civilrättsliga samarbete (som dock nu börjar luckras upp).<sup>20</sup>

### 1.3 Metod och material

I uppsatsen används en s.k. rättsdogmatisk metod där gällande rätt utreds. Rättskällematerialet används i denna rättsdogmatiska metod för att utreda rättsläget.<sup>21</sup> Uppsatsen är regelorienterad där utredningen främst är inriktad på 2 § första stycket medlingslagen.<sup>22</sup>

Inledningsvis beskrivs medlingslagen samt det bakomliggande medlingsdirektivet. I samband härmed görs en problematisering där svårigheter med rättsregler belyses i samband med att de beaktas. Därefter undersöks gränsöverskridande medlingsöverenskommelser och verkställighet av medlingsöverenskommelser mer ingående. Senare utreds översiktligt risken för *forum shopping* (val av domstol enligt de för part mest förmånliga reglerna) och *fraude á la loi* (ung. rättsbedrägeri).<sup>23</sup> Uppsatsen avslutas med sammanfattande kommentarer om vad som framkommit i utredningar, analyser och diskussioner.

Uppsatsen utreder initialt gällande rätt, det vill säga uppsatsen författas ur ett *de lege lata* perspektiv. Uppsatsen övergår i ett sent skede till att analysera huruvida en ändring av medlingslagen kan motiveras, det vill säga uppsatsen övergår till att författas ur ett *de lege ferenda* perspektiv.<sup>24</sup>

---

<sup>19</sup> Se vidare 17–18a §§ i Föräldrabalken (1949:381) samt Ds 2010:39, s. 31-21.

<sup>20</sup> Art 1-2 Protokoll (nr 22) *Om Danmarks ställning*, Europeiska Unionens officiella tidning nr C 83, 30.3.2010.

<sup>21</sup> Wahlgren, Peter, *Syfte och nytta med rättsvetenskapliga arbeten*, Svensk Juristtidning 2002, s. 299-301 (Cit. Wahlgren).

<sup>22</sup> Westberg, Peter, *Avhandlingsskrivande och val av forskningsansats – en idé om rättsvetenskaplig öppenhet*, Festskrift till Per Olof Bolding, Författarna och Jurist förlaget JF, Stockholm 1992, s. 423.

<sup>23</sup> Europeiska kommissionens webbsida [http://ec.europa.eu/civiljustice/glossary/glossary\\_sv.htm#Forum\\_shopping](http://ec.europa.eu/civiljustice/glossary/glossary_sv.htm#Forum_shopping), 11 mars kl: 13:30; Bogdan, Michael, *Svensk internationell privat- och processrätt*, Nordstedts AB, Vällingby 200, s.97 (Cit. Bogdan).

<sup>24</sup> Agell, Anders, Malmström, Åke, *Civilrätt*, upplaga 20:1, Liber, Hungary 2007, s. 48 (Cit. Agell/Malmström).

EU-rätten är integrerad i den svenska rätten och är därför av betydelse för uppsatsen. Vägledning från EU-rätten söks initialt ur primärrätten följt av sekundärrätten och förhandsavgöranden från Europeiska Unionens domstol (EUD).

Primärrätt utgörs av de grundläggande fördragen med tillägg och ändringar, anknytande protokoll, anslutningsfördrag och deklarationer för särskilda frågor. Sekundärrätt utgörs av direktiv, förordningar och beslut.<sup>25</sup>

Medlingslagen tolkas i den mån det är möjligt med hänsyn till medlingsdirektivets innehåll och syfte.<sup>26</sup> Direktiv är inte bindande till dess lydelse utan bindande med avseende på det resultat som åsyftas enligt art. 288 tredje stycket Fördraget om Europeiska Unionens Funktionssätt (FEUF).<sup>27</sup> Resultat och konsekvenser av medlingslagens regler beaktas i relation till det resultat som åsyftas med medlingsdirektivet samt FEUF.

Det är en avsaknad av utförliga förarbeten inom EU-rätten som innebär att den språkliga tolkningen i högre grad förefaller avgörande. Det historiska sammanhang som föregått lagstiftning kan emellertid tillmätas betydelse då syftet med en bestämmelse ska klargöras.<sup>28</sup>

Inledningsvis tolkas EU-rätten utifrån dess ordalydelse, följt av en teleologisk tolkning där en bestämmelses syfte, funktion och effekt beaktas.<sup>29</sup> Om svensk rätt avviker från EU-rätt ges EU-rätten företräde.<sup>30</sup>

Vägledning om svensk rätt hämtas först från de auktoritativa rättskällorna vilka är lag, förarbeten samt praxis från svenska domstolar.<sup>31</sup> Inledningsvis beaktas medlingslagens ordalydelse följt av en teleologisk tolkningsmetod där syftet beaktas. Regler i medlingslagen be-

---

<sup>25</sup> Lehrberg, Bert, *Praktisk Juridisk Metod*, upplaga 6:1, Institutet för Bank- och Affärsjuridik AB, Tallin 2010, s. 92-93 (Cit. Lehrberg).

<sup>26</sup> A a s. 95.

<sup>27</sup> Fördraget om Europeiska Unionens Funktionssätt, Europeiska Unionens officiella tidning C 83, 30.3.2010 (Nedan: FEUF).

<sup>28</sup> Lehrberg, s. 119.

<sup>29</sup> A a s. 120.

<sup>30</sup> Mål 6/64 Flaminio Costa mot E.N.E.L. [1964] ECR 585, domskälen.

<sup>31</sup> Lehrberg, s. 90.

aktas i vissa fall *e contrario*.<sup>32</sup> Ytterligare vägledning eftersöks i förarbeten följt av praxis och doktrin.<sup>33</sup>

---

<sup>32</sup> *E contrario* det vill säga motsatsvis, se vidare Rembe, Annika, Eklund, Stephanie, *Juridiska ord och begrepp*, Thomson fakta, Göteborg 2003, s. 34 (Cit. Rembe/Eklund).

<sup>33</sup> Lehrberg, s. 90.

## 2 Medling

### 2.1 Inledning

Det här kapitlet utreder medlingsdirektivet och medlingslagens tillämpningsområde. Syftet med det här kapitlet är att skapa en förståelse för medling som en alternativ tvistlösningsmetod samt att ge en överblick över vad som stadgas om verkställande av medlingsöverenskommelser.

### 2.2 Tillgång till tvistlösning utanför domstol

Enligt art. 67.4 FEUF<sup>34</sup> ska tillgången till rättsväsendet underlättas genom ömsesidigt erkännande av rättsliga och utomrättsliga avgöranden.<sup>35</sup> Ömsesidigt erkännande främjar samarbetet mellan medlemsstaternas rättsliga myndigheter.<sup>36</sup> För att säkerställa rättssäkerheten och EU-medborgares lika tillgång till rättvisa skapades det regler för tvistlösning utanför domstol.<sup>37</sup>

För parter där rättsskipning i domstol är ett mindre bra alternativ kan regler om tvistlösning utanför domstol innebära en bättre möjlighet att lösa tvister. För att tvistlösning utanför domstol inte ska vara ett sämre alternativ än ett domstolsförfarande bör utomrättsliga avgöranden erkännas ömsesidigt likväl som domstolsavgöranden erkänns ömsesidigt.<sup>38</sup> Om utomrättsliga avgöranden inte erkänns i övriga EU-medlemsstater skulle det vara ett sämre alternativ än domstolsavgöranden eftersom tvistlösningarna då skulle behandlas olika av andra medlemsstater.

---

<sup>34</sup> Art. 67 Fördraget om Europeiska Unionens Funktionssätt, Europeiska Unionens officiella tidning C 83, 30.3.2010 (Nedan: FEUF) var tidigare art. 61 Fördraget om upprättande av Europeiska gemenskapen, enligt Jämförelsetabell, Europeiska Unionens officiella tidning nr C 83, 30.3.2010, s. 370.

<sup>35</sup> Enligt art. 81 FEUF ska Unionen utveckla ett civilrättsligt samarbete för frågor som har gränsöverskridande verkningar. Det samarbetet ska enligt art. 81 i FEUF grundas på principen om ömsesidigt erkännande av domstolsavgöranden och utomrättsliga avgöranden. Art. 81.2 g FEUF stadgar att Europaparlamentet och rådet ska säkerställa att alternativa tvistlösningsmetoder utvecklas för att främja den inre marknaden.

<sup>36</sup> KOM(2001) 278 slutlig *Meddelande från kommissionen till rådet och europaparlamentet halvårsuppdatering av resultatavslutningen för framstegen i skapandet av ett område med frihet, säkerhet och rättvisa i Europeiska Unionen (första halvåret 2001)*, s. 18 (Nedan: KOM(2001) 278 slutlig); Rådets utkast till *åtgärdsprogram för genomförande av principen om ömsesidigt erkännande av domar på privaträttens område*, Europeiska gemenskapens officiella tidning nr C 12, 15.1.2001, s. 6 (Nedan: Rådets utkast 2001).

<sup>37</sup>KOM(2001) 278 slutlig, s. 16-17.

<sup>38</sup> Skäl 19-20 till medlingsdirektivet.

Ett av huvudmålen med EU är att det ska finnas en faktisk tillgång till rättslig prövning.<sup>39</sup> En faktisk tillgång till rättslig prövning innebär att det i ett område med frihet, rättvisa och säkerhet bör finnas tillgång till lämplig tvistlösning utanför domstol likväl som i domstol.<sup>40</sup> Med hänsyn därtill antog Europaparlamentet och rådet den 21 maj 2008 medlingsdirektivet som gäller medling på privaträttens område.

## 2.3 Medlingsdirektivet

### 2.3.1 Varför ett direktiv?

Syftet med medlingsdirektivet är enligt art. 1.1 medlingsdirektivet att förbättra förutsättningarna för användandet av alternativ tvistlösning samt att verka för uppgörelser i godo. Det syftet ska enligt art. 1.1 medlingsdirektivet uppfyllas genom att användningen av medling främjas samt att det skapas en relation mellan medling och domstolsprocesser. Det är framför allt tillgängligheten till medlingstjänster inom den inre marknaden som bör förbättras.<sup>41</sup>

EU:s medlemsstater ska verka för att medling som alternativ tvistlösning förblir flexibel och parternas självständighet ska bevaras.<sup>42</sup> Medlemsstaterna ska dessutom säkerställa parternas möjligheter att verkställa en skriftlig medlingsöverenskommelse.<sup>43</sup>

Medling där överenskommelsen förklaras verkställbar i domstol kan vara ett lämpligt alternativ för parter som inte vill eller har möjlighet att genomföra en domstolsprocess. Möjligheten till verkställande av medlingsöverenskommelser kan medföra att vissa parter som tidigare avstått från att försöka lösa en tvist nu erbjuds en variant av frivillig tvistlösning utanför domstol där parternas överenskommelse fastställs av domstol.

---

<sup>39</sup> KOM (2004) 718 slutlig *Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om vissa aspekter på medling i civilrättsliga tvister*, s. 2 (Nedan: KOM (2004) 718 slutlig).

<sup>40</sup> Skäl 5 till medlingsdirektivet; KOM (2004) 718 slutlig, s. 2.

<sup>41</sup> Skäl 5 till medlingsdirektivet.

<sup>42</sup> Skäl 17 till medlingsdirektivet.

<sup>43</sup> Skäl 19 till medlingsdirektivet.

### 2.3.2 Gränsöverskridande tvister på privaträttens område

Medlingsdirektivet är enligt art. 1.2 tillämpligt på gränsöverskridande tvister på privaträttens område. För sin tillämplighet förutsätts att tvisten 1) är gränsöverskridande och 2) att den faller inom privaträttens område.

En gränsöverskridande tvist är enligt art. 2 medlingsdirektivet en tvist där en av parterna har hemvist eller vanliga vistelseort<sup>44</sup> i en annan medlemsstat jämfört med en annan part. Den avgörande tidpunkten är enligt art. 2 medlingsdirektivet den dag då parterna antingen enats om att medla alternativt att en domstol uppmanat eller beslutat om medling eller då skyldighet att medla uppkommit enligt lag. Således innebär en gränsöverskridande tvist att samtliga parter inte har hemvist eller vanliga vistelseort i samma medlemsstat när medlingen inleddes.<sup>45</sup> Generellt krävs det lite för att en tvist ska anses som gränsöverskridande.

Parternas hemvist ska enligt art. 2.3 medlingsdirektivet avgöras i enlighet med art. 59 och 60 Rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (Bryssel I-förordningen).<sup>46</sup> Lex causae<sup>47</sup> för var en part har hemvist fastställs med stöd av art. 59-60

---

<sup>44</sup> Hur parternas vanliga vistelseort kan fastställas ger art. 2 medlingsdirektivet ingen vägledning om. Begreppet återfinns dock i art. 5.2, 13.3 och 17.3 Bryssel I-förordningen samt art. 19 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 av den 17 juni 2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I-förordningen). Begreppet används i relation till fysiska personers behörighet. Med vanlig vistelseort kan avses en persons regelmässiga vistelse, sociala bindningar eller hur länge personen vistats på en viss plats. Hemsigt och vanlig vistelseort förefaller dock i svensk rätt vara synnerligen synonyma, se vidare Bogdan, s.90 f.

Begreppet vanlig vistelseort återfinns även i art 19 Rom I-förordningen. Art. 19.2 Rom I-förordningen stadgar bland annat att en fysisk persons vanliga vistelseort i samband med dennes näringsverksamhet ska vara personens huvudsakliga driftställe. Ett bolag anses enligt art. 19.1 Rom I-förordningen ha sin vanliga vistelseort där huvudkontoret är beläget.

En närmare utredning av vad som avses med vanlig vistelseort faller utanför ramarna för denna uppsats.

<sup>45</sup> Begreppet gränsöverskridande tvist kan ha en vidare innebörd enligt art. 2.2 medlingsdirektivet. Denna vidare innebörd faller dock utanför ramarna för denna uppsats då den avser tillämpligheten av art. 7–8 vilka berör medlingens konfidentiella karaktär, preskriptionstider och talefrister, se vidare art. 2.2 medlingsdirektivet. Med medlemsstat avses samtliga medlemsstater i EU förutom Danmark enligt art 1.2 medlingsdirektivet.

<sup>46</sup> Enligt art. 59.1 Bryssel I-förordningen ska domstolen tillämpa sin egen lag vid fastställandet om en part har hemsigt i den medlemsstat där talan är väckt. I de fall en part inte har hemvist i den medlemsstat där talan väckts ska domstolen enligt art. 59.2 Bryssel I-förordningen tillämpa den andra medlemsstatens lag vid avgörandet av partens hemvist. Art. 60 Bryssel I-förordningen stadgar att ett bolag eller annan juridisk person har hemvist i den ort där dess stadgeenliga säte, huvudkontor eller huvudsakliga verksamhet finns.

En närmare utredning av vad som avses med hemvist faller utanför ramarna för denna uppsats, se vidare Bogdan, s.151ff samt Örtenhed, Kristina, *Bostättningsanknytningar i gränsöverskridande familjerättsförhållanden – En internationell privat- och processrättslig studie*, Iustus förlag, Västerås 2006, s. 173 ff (Cit. Örtenhed) vad gäller privatpersoners hemvist. För juridiska personpersoners se vidare Bogdan, s.161 ff samt Pålsson, Lennart, *Bryss-*

Bryssel I-förordningen. En parts hemvist avgörs enligt art. 59 punkt 1 och 2 Bryssel I-förordningen enligt den medlemsstats lag där tvisten är väckt, vilket gör att hemvistbedömningen kan variera från medlemsstat till medlemsstat. Juridiska personer har enligt art. 60 Bryssel I-förordningen hemvist i den ort där de har stadgeenligt säte, huvudkontor eller huvudsakliga verksamhet.

Det innebär således att en parts hemvist kan vara olika beroende på vilken medlemsstats lag som ska avgöra hemvisten. Tillämpligheten av medlingsdirektivet kan därför variera beroende på hur hemvistfrågan avgörs enligt nationell rätt eftersom art. 1.2 medlingsdirektivet förutsätter att tvisten är gränsöverskridande som fastställs beroende på var parterna har hemvist. Hemvistbedömning blir avgörande för om tvisten är gränsöverskridande.

Det är parternas hemvist eller vanliga vistelseort som avgör om en tvist är gränsöverskridande eller inte. Formuleringen i art. 2 i medlingsdirektivet innebär att själva tvisten eller föremålet för tvisten inte beaktas i bedömningen av om en tvist är gränsöverskridande eller inte.

Förutom att tvisten ska vara gränsöverskridande ska den enligt art. 1.2 medlingsdirektivet falla inom privaträttens område. Vad som omfattas av privaträttens område ger bestämmelsen ingen vägledning om.

Begreppet återfinns i Bryssel I-förordningen som enligt art. 1.1 i förordningen är tillämplig på privaträttens område. Begreppet privaträttens område i Bryssel I-förordningen ska tolkas med hjälp av förhandsavgöranden från EUD.<sup>48</sup> Privaträttens område ska enligt EUD tolkas utifrån målet och systematiken med Bryssel I-förordningen.<sup>49</sup> En talan som avser

---

*selkonventionen, Luganokonventionen och Bryssel I-förordningen*, Nordstedts Juridik AB, Stockholm 2002, s. 88 ff (Cit.Pålsson).

<sup>47</sup> Det vill säga tillämpliga rättsregler för att avgöra hemvisten, se vidare Rembe/Eklund, s. 82.

<sup>48</sup> KOM(2009) 174 slutlig *Rapport från kommissionen till europaparlamentet, rådet och europeiska ekonomiska och sociala kommittén om tillämpningen av rådets förordning (EG) nr 44/2001 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område*, s. 9.

<sup>49</sup> Mål C-420/07 *Meletis Apostolides mot David Charles Orams och Linda Elizabeth Orams* [2009] ECR I-3571, p. 41 (Nedan Mål C-420/07 *Meletis Apostolides*) Se även Mål 29/76 *LTU Lufttransportunternehmen GmbH & Co. KG mot Eurocontrol* [1976] ECR 1541, p. 5 som berör motsvarande bestämmelse i Brysselkonventionen. Tolkningen som Europeiska gemenskapens domstol gör i fallet från 1976 ska tillämpas även för Bryssel I-förordningen, se vidare Pålsson, s. 52.



handlingar som utförs av enskilda och som inte förutsätter utövning av offentliga maktbefogenheter faller enligt EUD inom privaträttens område.<sup>50</sup>

Medlingsdirektivet omfattar således tvister där minst en av parterna har hemvist eller vanliga vistelseort i en annan medlemsstat jämfört med övriga parter. För att en tvist ska falla inom privaträttens område ska den enligt EUD företas av privata parter och myndighetsutövning ska inte vara en förutsättning.

Ifrågasätts kan om privaträttens område i slutändan verkligen fastställs helt autonomt. Vad som utgör myndighetsutövning kanske kan variera från medlemsstat till medlemsstat. I de fall det skiljer sig mellan medlemsstaterna vad som utgör myndighetsutövning kan det ifrågasättas om privaträttens område verkligen bestäms autonomt.<sup>51</sup>

### **2.3.3 Rättigheter och skyldigheter som parter inte själva förfogar över**

Art. 1.2 medlingsdirektivet undantar vissa gränsöverskridande tvister på privaträttens område. Bestämmelsen stadgar att medlingsdirektivet inte är tillämpligt på rättigheter och skyldigheter som parterna enligt relevant tillämplig lagstiftning inte själva förfogar över. Det är enligt skäl 10 i medlingsdirektivets ingress vanligtvis rättigheter och skyldigheter inom familje- och arbetsrätt som parterna inte själva förfogar över och som därmed inte omfattas av direktivet.<sup>52</sup> Tvister som parter själva får besluta om är s k dispositiva tvister.<sup>53</sup>

Vad som utgör relevant och tillämplig lagstiftning framgår inte av art. 1.2 medlingsdirektivet. Enligt art. 6.1 medlingsdirektivet måste den nationella lagstiftningen i den medlemsstat där ansökan om verkställighet görs möjliggöra verkställighet. Strider innehållet i en medlingsöverenskommelse mot en nationell lagstiftning i den medlemsstaten där ansökan görs ska det enligt art. 6.1 medlingsdirektivet inte göras verkställbart.

Beaktas art. 6.1 medlingsdirektivet i samband med art. 1.2 medlingsdirektivet kan relevant tillämplig lagstiftning som avgör om en tvist är dispositiv vara nationell lag i den medlemsstat där ansökan om verkställighet görs. Det skulle innebära att en tvist som inte är dispositi-

---

<sup>50</sup> Mål C-420/07 Meletis Apostolides, p. 43-45.

<sup>51</sup> En vidare utredning om vad som utgör myndighetsutövning i medlemsstaterna faller utanför ramarna för den här uppsatsen.

<sup>52</sup> Skäl 10 till medlingsdirektivet.

<sup>53</sup> Prop. 2010/11:128 s.43; Agell/Malmström, s. 72.

tiv enligt lagen i den medlemsstat där ansökan görs inte ska göras verkställbar i den medlemsstaten.

Om det är nationell lagstiftning i den medlemsstat där ansökan om verkställighet görs som avses väcks frågan istället om *varför* art. 1.2 ändock hänvisar till relevant tillämplig lagstiftning. En anledning till att det hänvisas till relevant och tillämplig lagstiftning kan vara att ansökan om verkställbarhetsförklaring kanske inte görs i samma medlemsstat som ansökan om verkställande görs. Relevant tillämplig lagstiftning skulle därmed inte vara den samma i de fall en medlingsöverenskommelse förklaras verkställbar i en medlemsstat och parterna därefter ansöker om verkställande i en annan medlemsstat. En tvist som anses som dispositiv i den första medlemsstaten kanske anses som indispositiv i den senare medlemsstaten.

Enligt propositionen till medlingslagen varierar den lag som avgör vilka rättigheter och skyldigheter som parterna får förfoga över från medlemsstat till medlemsstat. Medlingsdirektivets fullständiga tillämpningsområde kan inte fastställas av EU-rätten utan förutsätter beaktande av relevant och tillämplig lag i en medlemsstat.<sup>54</sup>

En konsekvens av att nationell lagstiftning ska tillämpas kan bli att en tvists dispositiva karaktär kan variera från medlemsstat till medlemsstat. Medlingsöverenskommelser som kan verkställas i en medlemsstat kanske inte kan verkställas i en annan medlemsstat på grund av att medlingsöverenskommelsen berör rättigheter och skyldigheter som parterna enligt den senare medlemsstatens lag inte själva förfogar över.

Den här risken för variation medlemsstaterna emellan kanske kan leda till en viss osäkerhet hos parterna. Det kan leda till att möjligheterna till verkställbarhetsförklaring av en medlingsöverenskommelse för parterna känns oförutsägbar. Innan parterna vet om de kan få en eventuell medlingsöverenskommelse verkställd i ett visst land kan de först behöva utreda om tvisten som de medlar i är dispositiv eller inte enligt den medlemsstatens lagar.

En autonom reglering av vilka rättigheter och skyldigheter som parter själva kan förfoga över skulle vara svår att genomföra. Huruvida en tvist är dispositiv eller inte kan variera på lika många sätt som det finns medlemsstater. En autonom reglering av vilka tvister som är förlikningsbara skulle kunna innebära att tvister i vissa medlemsstater som annars anses som indispositiva skulle anses som dispositiva vid tillämpningen av medlingsdirektivet.

---

<sup>54</sup> Prop. 2010/11:128, s. 36-37.

## 2.4 Medlingslagen

### 2.4.1 Reglering av ett tidigare oreglerat område

Direktiv är enligt art. 288 FEUF bindande för medlemsstaterna beträffande det resultat som direktivet ska uppnå. Eftersom svensk rätt i princip saknade reglering för s k privat medling medförde medlingsdirektivet att nya regler behövde införas.<sup>55</sup> Privat medling är medling där parter frivilligt och utan att väcka talan i domstol försöker lösa en tvist. De rättsverkningar för privat medling som uppställs i medlingsdirektivet saknades i svensk rätt.<sup>56</sup>

Den 1 augusti 2011 trädde medlingslagen i kraft. Medlingslagens ikraftträdande medförde en reglering om medling i dispositiva tvister och en reglering om verkställande av medlingsöverenskommelser vilket tidigare saknats i Sverige.<sup>57</sup>

Förtroendet för användningen av medling som tvistlösningsmetod behövde stärkas, medlingsförhållandena behövde förbättras och intresset för medling behövde öka generellt.<sup>58</sup> Dessutom behövde svårigheter som avsaknaden av regler för medling samt de begränsade möjligheterna till verkställande av medlingsöverenskommelser lösas.<sup>59</sup> Mot denna bakgrund genomfördes medlingsdirektivet i svensk rätt.

Innan medlingslagen trädde i kraft kunde medlingsöverenskommelser endast verkställas i de fall då en överenskommelse stadfäst i domstol eller genom ett skiljeförfarande.<sup>60</sup> Det finns numera en möjlighet att förklara en medlingsöverenskommelse verkställbar med stöd av medlingslagen. Denna möjlighet hade tidigare saknats.

Det är i 7–12 §§ medlingslagen som regler om verkställighet av medlingsöverenskommelser återfinns. Reglerna om verkställighet i 7–12 §§ medlingslagen och dess tillämpningsområde beaktas närmare längre fram i uppsatsen i kapitel 4.

---

<sup>55</sup> Prop. 2010/11:128, s. 21 och 38.

<sup>56</sup> A prop s. 21.

<sup>57</sup> A prop s. 38.

<sup>58</sup> A prop s. 20.

<sup>59</sup> A prop s. 21.

<sup>60</sup> A prop s. 44; 17 kap. 6 § RB.

## 2.4.2 När är en tvist privaträttslig?

Till skillnad från art. 1.2 medlingsdirektivet utgörs medlingslagens tillämpningsområde inte bara gränsöverskridande tvister på privaträttens område. Medlingslagen är enligt 1 § första stycket tillämplig på privaträttsliga tvister där förlikning om saken är tillåten. Medlingslagens tillämpningsområde omfattar således även privaträttsliga tvister som inte är gränsöverskridande.

Enligt propositionen till medlingslagen är det dispositiva tvister inom privaträttens område som omfattas av medlingslagen.<sup>61</sup> Begreppet privaträttslig tvist är autonomt och ska avgöras mot bakgrund av medlingsdirektivets syfte och systematik.<sup>62</sup>

Art. 1.2 medlingsdirektivet ger viss vägledning. Bestämmelsen räknar upp frågor som *inte* omfattas av medlingsdirektivet och som därför även faller utanför medlingslagens tillämpningsområde.<sup>63</sup>

Skattefrågor, tullfrågor, och förvaltningsrättsliga frågor omfattas enligt art. 1.2 medlingsdirektivet inte av medlingsdirektivets tillämpningsområde. Inte heller statens ansvar för handlingar eller underlåtenhet vid utövandet av offentliga maktbefogenheter omfattas enligt bestämmelsen av medlingsdirektivet.

Nyss uppräknade frågor är med hänsyn till medlingsdirektivets systematik inte privaträttsliga. Dessa frågor faller därmed även utanför medlingslagens tillämpningsområde.

Medlingsdirektivet är som nämnts tillämpligt på privaträttens område. Att vissa frågor inte omfattas av medlingsdirektivet innebär att de faller utanför det område som medlingsdirektivet avser med privaträttens område. Det innebär att det endast är de medlingsöverenskommelser vid tvister som enligt medlingsdirektivet är privaträttsliga som kan verkställas med stöd av medlingslagen, oavsett om tvisten enligt svensk rätt kanske anses som privaträttslig eller inte. Bedömningen om huruvida en tvist är privaträttslig eller ej kommer dock vara den samma från medlemsstat till medlemsstat eftersom begreppet är autonomt bestämt av EU-rätten.<sup>64</sup>

---

<sup>61</sup> Prop. 2010/11:128, s. 81.

<sup>62</sup> A prop s. 36 och 81.

<sup>63</sup> A prop s. 36; Engström, s.25.

<sup>64</sup> A a s. 25.

### 2.4.3 När är förlikning om saken tillåten?

Medlingslagen förutsätter enligt 1 § att förlikning av saken måste vara tillåten för att en tvist ska omfattas av dess tillämpningsområde. Tvisten måste alltså vara dispositiv.<sup>65</sup>

Att fastställa vilka tvister som är dispositiva är svårt. Vid en tvist om till exempel en fordran på grund av avtalsbrott är förlikning tillåten medan förlikning vid en familjerättslig tvist om barns vårdnad inte är tillåten. Huruvida förlikning är tillåten i en viss tvist avgörs av den materiella rätten.<sup>66</sup> Det innebär att en tvist som enligt till exempel köprätten inte är förlikningsbar omfattas inte av medlingslagens tillämpningsområde.

Visar sig en utländsk lag inte tillåta förlikning i en viss internationell tvist ska det från fall till fall avgöras om förlikning inte heller skulle tillåtas i svensk domstol.<sup>67</sup> I de fall en tvist är delvis dispositiv och delvis indispositiv är det en blandad tvist. Vid en blandad tvist är det endast den dispositiva delen av tvisten som kan falla inom medlingslagens tillämpningsområde.<sup>68</sup>

Art. 1.2 medlingsdirektivet ger uttryck för kravet på förlikningsbara tvister. Bestämmelsen anger även att huruvida förlikning är tillåtet eller inte ska avgöras enligt relevant tillämplig lagstiftning. Medlingsdirektivets och medlingslagens tillämpningsområde avgörs således delvis av EU-rätt och delvis av nationell rätt.

De tvister där förlikning om saken är tillåten varierar beroende på varje medlemsstats nationella lagstiftning. Det innebär att förutsättningarna för att få en medlingsöverenskommelse förklarad verkställbar kan vara olika beroende på vilken nationell lag som ska avgöra dess förlikningsbara karaktär.

En medlingsöverenskommelse som får förklaras verkställbar i en medlemsstat kanske inte kan förklaras verkställbar i Sverige på grund av att tvisten enligt svensk rätt klassificeras som indispositiv. En medlingsöverenskommelse som kan förklaras verkställbar i Sverige kanske inte kan förklaras verkställbar i en annan medlemsstat.

---

<sup>65</sup> Prop. 2010/11:128, s. 81.

<sup>66</sup> A prop s. 37.

<sup>67</sup> A prop s. 37. Förlikningsverksamhet i utländsk domstol faller enligt 1 § medlingslagen utanför medlingslagens tillämpningsområde.

<sup>68</sup> A prop s. 81.

Det kan vara lättare för parter med hemvist Sverige att veta om en tvist är dispositiv eller inte enligt svensk lag. Det skulle däremot kunna råda viss osäkerhet bland parter med sämre kännedom om vilka tvister som enligt svensk rätt är dispositiva om en viss medlingsöverenskommelse kommer förklaras verkställbar eller inte.

Syftet med medlingsdirektivet och medlingslagen var bland annat att främja användandet av medling. Användandet av medling skulle troligtvis förbättrats ytterligare om parterna inte behövde beakta nationell lagstiftning för att fastställa möjligheterna till verkställbarhetsförklaring av medlingsöverenskommelser.

Parters möjligheter att förutse om en viss medlingsöverenskommelse kan förklaras verkställbar kunde troligtvis varit något bättre om även en tvists dispositiva karaktär avgjordes autonomt. En autonom reglering av vilka tvister som är förlikningsbara skulle dock kunna innebära att vissa tvister som enligt svensk rätt anses som indispositiva skulle anses som dispositiva i en annan medlemsstat. Det finns även en risk att en tvist som är dispositiv i en medlemsstat kanske anses som indispositiv i en annan medlemsstat.

#### 2.4.4 Utländska medlingsöverenskommelser

Medlingslagens tillämpningsområde begränsas i 2 § första stycket medlingslagen. En medlingsöverenskommelse som ingåtts utanför Sveriges gränser kan endast i vissa fall förklaras verkställbara med stöd av 2 § första stycket medlingslagen.

Medlingsöverenskommelser som ingåtts utomlands kan förklaras verkställbara med stöd av medlingslagen om samtliga parter enligt 2 § första stycket p. 1 medlingslagen haft sin hemvist eller vanliga vistelseort *i Sverige* vid den tidpunkt då medlingen inleddes.<sup>69</sup> Alternativt kan medlingsöverenskommelser som ingåtts utomlands förklaras verkställbara med stöd av medlingslagen om en av parterna enligt 2 § första stycket p. 2 medlingslagen haft sin hemvist eller vanliga vistelseort *i en annan medlemsstat jämfört med övriga parter* vid den tidpunkt då medlingen inleddes. Ingen av parterna får enligt 2 § första stycket p. 2 medlingslagen ha hemvist eller vanliga vistelseort i Danmark.

---

<sup>69</sup> Var en part har hemvist ska enligt 2 § andra stycket medlingslagen avgöras enligt art. 59–60 Bryssel I-förordningen.

Parternas hemvist ska enligt 2 § andra stycket medlingslagen avgöras i enlighet med art. 59–60 Bryssel I-förordningen.<sup>70</sup> Vad som avses med vanlig vistelseort framgår inte av bestämmelsen.<sup>71</sup>

Bestämmelsen i 2 § första stycket medlingslagen innebär att utländska medlingsöverenskommelser där parterna inte har hemvist i enlighet med bestämmelsen faller utanför medlingslagens tillämpningsområde. Utländska medlingsöverenskommelser som faller utanför medlingslagens tillämpningsområde enligt bestämmelsen i 2 § första stycket kan inte förklaras verkställbara med stöd av 7–12 §§ medlingslagen.

## **2.4.5 Förutsättningar för verkställighet**

### **2.4.5.1 En medlingsöverenskommelse**

Efter avslutat medlingsförfarande kan parterna med stöd av 7–12 §§ medlingslagen ansöka skriftligen om att deras medlingsöverenskommelse ska förklaras verkställbar. Det krävs en verkställbarhetsförklaring enligt 3 kap. första stycket p.2 utsökningsbalken (1981:774) (UB). Medlingsöverenskommelsen ska enligt 3 § medlingslagen vara skriftlig och omfatta en förpliktelse för en eller flera av parterna. En medlingsöverenskommelse är enligt 3 § medlingslagen ett resultat av medling.

Medling beskrivs i 3 § medlingslagen som ett strukturerat förfarande där två eller flera parter frivilligt försöker lösa en uppkommen tvist med hjälp av en tredjeman.<sup>72</sup> Kravet på fri-

---

<sup>70</sup> Enligt art. 59.1 Bryssel I-förordningen ska domstolen tillämpa sin egen lag vid fastställandet om en part har hemvist i den medlemsstat där talan är väckt. I de fall en part inte har hemvist i den medlemsstat där talan väckts ska domstolen enligt art. 59.2 Bryssel I-förordningen tillämpa den andra medlemsstatens lag vid avgörandet av partens hemvist. Art. 60 Bryssel I-förordningen stadgar att ett bolag eller annan juridisk person har hemvist i den ort där dess stadgeenliga säte, huvudkontor eller huvudsakliga verksamhet finns.

En närmare utredning av vad som avses med hemvist faller utanför ramarna för denna uppsats, se vidare Bogdan, s.151ff samt Örtén, s. 173 ff vad gäller privatpersoners hemvist. För juridiska personpersoner se vidare Bogdan, s.161 ff samt Pålsson, s. 88 ff.

<sup>71</sup> Begreppet vanlig vistelseort återfinns i art. 5.2, 13.3 och 17.3 Bryssel I. Begreppet används i relation till fysiska personer. Med vanlig vistelseort kan avses en persons regelmässiga vistelse, sociala bindningar eller hur länge personen vistats på en viss plats. Hemvist och vanlig vistelseort förefaller dock i svensk rätt vara synnerligen synonyma. Se vidare Pålsson, s. 90 f.

Begreppet vanlig vistelseort återfinns även i art 19 Rom I-förordningen. Art. 19.2 Rom I-förordningen stadgar bland annat att en fysisk persons vanliga vistelseort i samband med dennes näringsverksamhet ska vara personens huvudsakliga driftställe. Ett bolag anses enligt art. 19.1 Rom I-förordningen ha sin vanliga vistelseort där huvudkontoret är beläget.

En närmare utredning av vad som avses med vanlig vistelseort faller utanför ramarna för denna uppsats.

<sup>72</sup> Vad som krävs för att ett medlingsförfarande ska anses som strukturerat varierar från fall till fall.<sup>72</sup> I propositionen till medlingslagen anges att ett strukturerat förfarande generellt sett innebär att det finns ett avtal

villighet innebär att parterna inte kan påtvingas en lösning utan att de ska ha en möjlighet att avstå från att enas om de så önskar.<sup>73</sup>

För att medling ska kunna inledas måste det enligt 4 § p. 1 medlingslagen finnas en överenskommelse parterna emellan om att medla. Bestämmelsen i 4 § p. 1 medlingslagen förutsätter att denna överenskommelse ingåtts först efter det att en tvist uppkommit.<sup>74</sup> Medling kan dock enligt 4 § p. 2-3 medlingslagen inledas även utan en sådan överenskommelse i de fall skyldighet att medla uppkommit enligt lag, författning eller beslut alternativt på uppmaning från utländsk domstol. Medling kan alltså inledas eller beslutas även av någon som inte är part i tvisten.<sup>75</sup>

Det spelar ingen roll vad parterna väljer att kalla förfarandet, det är parternas syfte med förfarandet som avgör om det utgör medling eller inte. Parterna ska ha som syfte att frivilligt komma överens om en lösning på en tvist genom förfarandet för att det ska anses som medling.<sup>76</sup>

#### **2.4.5.2 Krav på samtycke**

Verkställbarhetsförklaring av medlingsöverenskommelser förutsätter enligt 7 § medlingslagen samtliga parter samtycke. Kravet på samtycket är enligt 9 § medlingslagen knutet till tidpunkten för ansökan av verksällighetsförklaring.

Det innebär att oavsett om en part samtycker till verkställbarhetsförklaring i samband med medlingsöverenskommelsen krävs samtycke i samband med ansökan om verkställbarhetsförklaring. Har en part samtyckt till verkställbarhetsförklaring i samband med medlings-

---

om medling, en inledande förklaring om hur medlingsförfarandet kommer genomföras, själva medlandet och ett förtydligande om vad parterna överenskommit i de fall medlingen lett till en lösning av tvisten. Det diskuteras att begreppet troligtvis syftar till själva utformningen av förfarandet och inte till något särskilt formkrav.<sup>72</sup> Ett särskilt formkrav skulle kunna medföra att viss medling utesluts, vilket vore ett avsteg från medlingsdirektivets främjande effekt på medling. Ett allmänt krav på ett strukturerat förfarande är tillräckligt för att ge medlingsförfarandet en ram och skapa förutsättningar för att en medlingsöverenskommelse ska kunna verkställas.<sup>72</sup> Ett sådant allmänt krav på ett strukturerat förfarande borde enligt regeringen inte utgöra några formella grunder som kan leda till att viss medling utesluts vilket kunde skett om kravet inte var allmänt. Se vidare Prop. 2010/11:128, s. 40-41 och 82.

<sup>73</sup> A prop s. 82.

<sup>74</sup> A prop s. 41.

<sup>75</sup> A prop s. 82.

<sup>76</sup> A prop s. 83.



överenskommelsen men därefter inte samtycker vid den faktiska ansökan kan konsekvenser på grund av avtalsbrott aktualiseras.<sup>77</sup>

Medlingslagen kan förutsätta frivillighet vid tre tillfällen. Vid inledandet av medlingsförfarandet, vid medlingsöverenskommelsen samt vid ansökan om verkställande av medlingsöverenskommelse.<sup>78</sup> Frivilligheten kan säkert vara en trygghet för parterna. Det kan vara en trygghet för parterna att veta att någon överenskommelse inte kommer till stånd utan deras eget medgivande. Medling kan troligtvis ge parterna någon form av kontrollkänsla där det känns betryggande att en lösning inte kan nås utan parts medgivande.

Frivilligheten borde dock även kunna leda till viss osäkerhet. Även om medlingen genomförs och parterna når en överenskommelse förutsätter en verkställbarhetsförklaring fortfarande övriga parter samtycke. Kravet på samtycke är alltså en processförutsättning vid ansökningen av verkställbarhetsförklaringen.<sup>79</sup>

Medling kan vara en tvistlösning där parterna kan behålla kontrollen på bekostnad av den osäkerhet som styrs av övriga parter eventuella samtycke. Huruvida möjligheten till verkställbarhetsförklaring påverkar parternas målsättning att lösa en tvist kan diskuteras.

Parter med gott förtroende för varandra kanske inte är i behov av ett beslut av domstol för att överenskommelsen ska fullföljas. Möjligheten till verkställbarhetsförklaring kanske däremot kan påverka parternas förutsättning till tvistlösning i de fall en part har bristande förtroende för motparten. För att ett eventuellt bristande förtroende eller osäkerhet inför motpartens avsikter att fullfölja en medlingsöverenskommelse ska bli mindre påtagligt kan möjligheten till verkställbarhetsförklaring ha en positiv effekt. En part vet då att det finns en möjlighet att ”säkerställa” att överenskommelsen fullföljs genom beslut av domstol.

I de fall parterna inte är överens om en lösning kommer en verkställbarhetsförklaring inte vara aktuell eftersom ansökan förutsätter samtycke. Dock skulle möjligheten till en verkställbarhetsförklaring säkert fungera som en morot för att finna en lösning som fastställs av domstol och samtidigt undvika att genomgå ett tidskrävande domstolsförfarande.

---

<sup>77</sup> Prop. 2010/11:128, s. 53.

<sup>78</sup> Engström, s. 28, 31 samt 37.

<sup>79</sup> Prop. 2010/11:128, s. 53.

## 3 Vad avses med gränsöverskridande och inhemska medlingsöverenskommelser?

### 3.1 Inledning

Här utreds förutsättningarna för verkställighet av gränsöverskridande och inhemska medlingsöverenskommelser. I 2 § första stycket medlingslagen begränsas möjligheterna för vissa medlingsöverenskommelser att förklaras verkställbara med stöd av medlingslagen. För medlingsöverenskommelser i det här kapitlet förutsätts att det föreligger en dispositiv privaträttslig tvist i enlighet med 1 § medlingslagen. Inledningsvis utreds gränsöverskridande medlingsöverenskommelser. Därefter utreds utländska och inhemska medlingsöverenskommelser.

### 3.2 Gränsöverskridande medlingsöverenskommelser

Regler för verkställbarhetsförklaring av medlingsöverenskommelser återfinns i 7–12 §§ medlingslagen. I de fall en medlingsöverenskommelse ingåtts utomlands blir dessa bestämmelser enligt 2 § första stycket medlingslagen tillämpliga endast under vissa förutsättningar.

Antingen ska samtliga parter enligt 2 § första stycket p. 1 medlingslagen haft sin hemvist eller vanliga vistelseort *i Sverige* vid den tidpunkt då medlingen inleddes.<sup>80</sup> Alternativt ska en av parterna enligt 2 § första stycket p. 2 medlingslagen ha sin hemvist eller vanliga vistelseort *i en annan medlemsstat jämfört med övriga parter* vid den tidpunkt då medlingen inleddes. Dessutom får ingen av parterna enligt 2 § första stycket p. 2 medlingslagen ha hemvist eller vanliga vistelseort i Danmark.

Medlingsöverenskommelsen ska ha ingåtts utomlands för att 2 § första stycket medlingslagen ska kunna tillämpas. Den avgörande tidpunkten i 2 § första stycket medlingslagen för om reglerna om verkställbarhet kan bli tillämpliga är dock inte när den utländska medlingsöverenskommelsen ingicks utan när själva medlingen inleddes. Det är alltså den hemvist eller vanliga vistelseort som parterna hade när medlingen inleddes som ska beaktas och som

---

<sup>80</sup> Var en part har hemvist ska enligt 2 § andra stycket medlingslagen avgöras enligt art. 59–60 Bryssel I-förordningen.

styr om verkställbarhetsförklaring är möjlig enligt 2 § första stycket medlingslagen. När medling ska anses som inledd stadgas i 4 § medlingslagen.<sup>81</sup>

Huruvida en utländsk medlingsöverenskommelse kan förklaras verkställbar beror således på om samtliga parter har hemvist i Sverige eller om de har hemvist i någon av de andra medlemsstaterna. Har samtliga parter hemvist i Sverige kan de med hjälp av medlingslagen få en utländsk medlingsöverenskommelse förklarad verkställbar. Har parterna hemvist i olika medlemsländer till exempel Frankrike och Tyskland kan de få en utländsk medlingsöverenskommelse förklarad verkställbar.

Har samtliga parter däremot hemvist i samma medlemsstat till exempel Frankrike kan de inte få en utländsk medlingsöverenskommelse förklarad verkställbar i Sverige med stöd av medlingslagen.<sup>82</sup> Medlingsöverenskommelser mellan utländska parter som flyttar till Sverige i samband med att de ansöker om verkställbarhet ansågs i propositionen till medlingslagen inte heller falla inom medlingslagens tillämpningsområde.<sup>83</sup> Det framgår nämligen av 2 § första stycket medlingslagen att utländska medlingsöverenskommelser *endast* kan förklaras verkställbara i de fall de ingåtts av parter där samtliga har hemvist i Sverige alternativt att parterna har hemvist i olika medlemsstater.

Den nuvarande formuleringen i 2 § första stycket medlingslagen medför konsekvenser. Parter som har hemvist eller vanliga vistelseort i samma medlemsstat utanför Sverige kan inte få en medlingsöverenskommelse förklarad verkställbar med stöd av medlingslagen om medlingsöverenskommelsen ingåtts utanför Sveriges gränser.<sup>84</sup> En verkställbarhetsförklaring kan inte ske eftersom medlingslagens regler om verkställbarhetsförklaring enligt 2 § första stycket inte är tillämpliga. I de fall samtliga parter har hemvist i Sverige kan verkställbarhetsförklaring dock ske eftersom det uttryckligen framgår av 2 § första stycket medlingslagen att reglerna om verkställbarhetsförklaring är tillämpliga i de fall samtliga parter har hemvist i Sverige.

---

<sup>81</sup> Medling anses inledd enligt 4 § p. 1 medlingslagen när parterna efter att en tvist uppkommit enats om att medla. Medling anses även inledd enligt 4 § p. 2-3 medlingslagen om det stadgas i lag eller annan författning alternativt inledd medling när det beslutas eller sker på uppmaning av utländsk domstol.

<sup>82</sup> Prop. 2010/11:128, s. 49.

<sup>83</sup> A prop s. 48.

<sup>84</sup> A prop s. 49.

En medlingsöverenskommelse som är gränsöverskridande skulle kunna kännetecknas av att den innehåller gränsöverskridande inslag. Den skulle kunna kännetecknas av att medlingsöverenskommelsen ingås utanför den medlemsstat där någon av parterna har hemvist eller att den ingås av parter med hemvist i minst två olika medlemsstater.

Gränsöverskridande tvister karakteriseras i art. 2 medlingsdirektivet av att parterna har hemvist eller vanliga vistelseort i mer än en medlemsstat. Medlingslagen ger till skillnad från medlingsdirektivet utländska medlingsöverenskommelser en särställning enligt 2 § första stycket. Medlingsdirektivet knyter de gränsöverskridande inslagen till tvisten medan medlingslagen knyter de gränsöverskridande inslagen till medlingsöverenskommelsen. Kontentan blir dock i båda fallen att det är parternas hemvist som avgör de gränsöverskridande inslagen.

Vid tillämpning av medlingslagen skulle därför gränsöverskridande medlingsöverenskommelser kunna utgöras av utländska medlingsöverenskommelser. En utländsk medlingsöverenskommelse utgörs av medlingsöverenskommelser som ingåtts utomlands mellan parter med hemvist eller vanlig vistelseort i Sverige eller då parterna har hemvist eller vanlig vistelseort i mer än en medlemsstat.

### **3.3 Inhemsk medling**

#### **3.3.1 Medlingsöverenskommelse som ingåtts i Sverige**

Bestämmelsen i 2 § första stycket medlingslagen begränsar möjligheten till verkställande av utländska medlingsöverenskommelser. Huruvida verkställigheten av medlingsöverenskommelser som ingåtts i Sverige är beroende av var parternas hemvist eller vanliga vistelseort framgår inte av bestämmelsen.

Verkställbarhetsförklaring av medlingsöverenskommelser som ingåtts i Sverige förefaller därmed inte vara beroende av var parterna har hemvist eller vanlig vistelseort. Bestämmelsen i 2 § första stycket medlingslagen kan om den tolkas *e contrario* ge skäl för att 7–12 §§ medlingslagen är tillämpliga på medlingsöverenskommelser som *inte ingåtts utomlands*.<sup>85</sup>

Inhemsk medling är medling som företas i Sverige där parternas hemvist inte beaktas.<sup>86</sup> Medlingslagen förefaller med hänsyn till att inte annat framgår av 2 § första stycket vara till-

---

<sup>85</sup> *E contrario*, det vill säga motsatsvis, se vidare Rembe/Eklund, s. 34.

<sup>86</sup> Prop. 2010/11:128, s. 48.

lämplig på inhemska medlingsöverenskommelser. Det måste enligt 1 § medlingslagen vara en privaträttslig tvist där förlikning om saken är tillåten. Parter med hemvist eller vanlig vistelseort i en och samma medlemsstat skulle kunna verkställa en medlingsöverenskommelse med stöd av medlingslagen under förutsättning att den ingåtts i Sverige.

Uppmärksammas bör dock att medlingslagen enligt 1 § andra stycket inte omfattar medling som sker inom ramen för mål eller ärende hos domstol, annan myndighet eller skiljenämnd. Det innebär att inhemska medlingsöverenskommelser som sker i till exempel domstol faller utanför medlingslagens tillämpningsområde.<sup>87</sup>

Det sker en särbehandling av medlingsöverenskommelser som ingåtts utomlands jämfört med medlingsöverenskommelser som ingåtts inom Sveriges gränser. Inhemska medlingsöverenskommelser förefaller kunna förklaras verkställbara enligt medlingslagens regler enbart på grund av att de ingåtts i Sverige. Möjligheten till verkställbarhetsförklaring av utländska medlingsöverenskommelser varierar dock beroende på den hemvist eller vanliga vistelseort parterna hade när medlingen inleddes.

Bestämmelsen i 1 § medlingslagen klargör vilka tvister som omfattas och bestämmelsen i 2 § första stycket medlingslagen utesluter vissa medlingsöverenskommelser. Så länge medlingsöverenskommelsen ingåtts i Sverige får 2 § första stycket medlingslagen inte någon verkan.

Inhemska medlingsöverenskommelser faller således inom medlingslagens tillämpningsområde. Det stadgas inte uttryckligen i medlingslagen men det är inte heller undantaget. Huruvida även medlingsförfarandet ska ta plats i Sverige eller om det räcker att själva medlingsöverenskommelsen ingås inom Sveriges gränser utreds i nästkommande avsnitt.

### **3.3.2 Är det hela medlingsförfarandet som avses?**

Medlingsdirektivets regler är initialt tillämpliga på gränsöverskridande tvister enligt art. 1.2 medlingsdirektivet. Skäl 8 till medlingsdirektivet stadgar emellertid att medlemsstaterna får tillämpa dess regler även på inhemska medlingsförfaranden. Det är med stöd av skäl 8 till

---

<sup>87</sup> Medling som sker inom ramen för mål eller ärende hos domstol, annan myndighet eller skiljenämnd faller utanför ramen för uppsatsen.

medlingsdirektivet som medlingslagens tillämpningsområde även omfattar inhemsk medling i Sverige.<sup>88</sup>

Tolkas 2 § första stycket medlingslagen *e contrario* kan reglerna om verkställbarhetsförklaring utan inskränkning vara tillämpliga på *medlingsöverenskommelser* som ingåtts i Sverige. Det är nämligen enligt 2 § första stycket medlingslagen endast vissa utländska medlingsöverenskommelser som undantas beroende på var parterna har hemvist. En *e contrario* tolkning talar därför för att parternas hemvist inte tillmäts betydelse i de fall medlingsöverenskommelsen inte ingåtts utomlands.

Det framgår inte klart huruvida det är hela medlingsförfarandet som ska ta plats i Sverige eller om det räcker att själva medlingsöverenskommelsen ingås inom Sveriges gränser. Det som talar för att det endast är medlingsöverenskommelsen som avses är att 2 § första stycket medlingslagen endast undantar vissa utländska medlingsöverenskommelser oberoende av var medlingsförfarandet tagit plats. En *e contrario* tolkning av den bestämmelsen kan därmed ge skäl för att det avgörande är huruvida medlingsöverenskommelsen ingåtts i Sverige eller inte.

Skäl 8 i medlingsdirektivet som ligger till grund för att inhemsk medling ska omfattas av medlingslagen föreskriver dock att medlingsdirektivets regler får tillämpas på inhemska medlingsförfaranden.<sup>89</sup> Beaktas medlingslagen i relation till propositionen och det bakomliggande medlingsdirektivet finns det skäl som talar för att hela medlingsförfarandet borde ta plats i Sverige och inte enbart medlingsöverenskommelsen. Huruvida så är fallet framgår dock inte uttryckligen av medlingslagen.

Det som framgår ur propositionen till medlingslagen är att det är skäl 8 till medlingsdirektivet som ligger till grund för att *inhemsk medling* omfattas av medlingslagen. Propositionen till medlingslagen benämner den medling som avses i skäl 8 till medlingsdirektivet som *inhemsk medling*.<sup>90</sup> Det skulle kunna innebära att propositionen till medlingslagen avser hela medlingsförfarandet eftersom det är det som beskrivs i skäl 8 till medlingsdirektivet. I avsnittet

---

<sup>88</sup> Prop. 2010/11:128, s. 48.

<sup>89</sup> A prop s. 48.

<sup>90</sup> A prop s. 48.

som berör inhemsk medling i propositionen till medlingslagen hänvisas det dessutom till medlingsförfarandet och inte enbart medlingsöverenskommelsen.<sup>91</sup>

Dock uppställs det inget krav i 9 § medlingslagen på att det i ansökan om verkställbarhetsförklaring ska anges var medlingsförfarandet tagit plats. Avsaknaden av ett sådant krav i medlingslagen talar för att det är av mindre betydelse var medlingsförfarandet tog plats.

Det kan vara ett medvetet val av lagstiftaren att inte specificera huruvida hela medlingsförfarandet ska äga rum i Sverige. Medling kan genomföras även utan att parterna träffas.<sup>92</sup> Ett krav på att medlingen ska äga rum i Sverige torde innebära att sådan medling som sker via till exempel telefon, e-post eller liknande i de fall parterna reser mycket skulle kunna falla utanför medlingslagens tillämpningsområde.<sup>93</sup> Det förefaller inte omöjligt att det i fall då medling genomförts via till exempel e-post kan uppstå gränsdragningsproblem om var medlingen faktiskt ägde rum.

Eventuella lösningar på sådana gränsdragningsproblem kan diskuteras. Det skulle kunna lösas genom att parterna avtalar om var medlingsförfarandet ska anses äga rum. Ifrågasättas kan dock hur avgörande det är att platsen för var medlingsförfarandet äger rum kan fastställas. I de fall medling genomförs elektroniskt via till exempel e-post skulle ett fastställande av var medlingsförfarandet äger rum endast vara en formalitet.

Att låta parternas hemvist vara avgörande likt det som gäller för utländska medlingsöverenskommelser enligt 2 § första stycket medlingslagen skulle kunna vara ett alternativ. Dock framgår det av propositionen till medlingslagen att parternas hemvist inte ska vara av betydelse vid inhemsk medling. Anledningen till att parternas hemvist inte ska vara av betydelse är att det ska finnas en möjlighet för parterna att välja att medla i Sverige om de vill.<sup>94</sup> Parternas val att medla i Sverige ska inte åsidosättas på grund av var de har hemvist.

---

<sup>91</sup> Prop. 2010/11:128, s. 48.

<sup>92</sup> Parterna kan medla på andra sätt än att träffas till exempel över telefon, se vidare Engström, s. 29. Se även skäl 9 till medlingsdirektivet som stadgar att medlingsförfaranden kan genomföras med hjälp av modern kommunikationsteknik. Se även A prop s. 50 där det beskrivs att parter och medlare i vissa fall förmodas kommunicera via post eller e-post.

<sup>93</sup> Medling kan till exempel äga rum online, se vidare <http://www.risolvionline.com/>, 9 maj 2012 kl. 09:15, som är en hemsida som erbjuder medling genom e-post. Se till exempel [http://www.risolvionline.com/index.php?sez\\_id=72&lng\\_id=24](http://www.risolvionline.com/index.php?sez_id=72&lng_id=24), 9 maj 2012 kl. 09:15.

<sup>94</sup> Prop. 2010/11:128, s. 48.

I de fall parterna som medlar genom till exempel e-post eller över telefon befinner sig i olika medlemsstater skulle nämnda gränsdragningsproblem kunna lösas genom att medlingen ska anses genomförd i samtliga de medlemsstater där parterna befann sig under medlingen. Gränsdragningsproblem skulle alltså kunna lösas genom att medlingsförfarandet kan anses äga rum i samtliga de medlemsstater som parterna befunnit sig under medlingsförfarandet.

Det förslagsvis enklaste sättet att lösa eventuella gränsdragningsproblem skulle kunna vara att parterna vid ansökan om verkställbarhetsförklaring i Sverige ska kunna visa att medlingsförfarandet inletts inom Sveriges gränser. Till exempel ska parterna kanske kunna visa att de eller medlaren var i Sverige när medlingen inleddes.

Huruvida resterande del av medlingsförfarandet genomförts i Sverige kan vara av mindre vikt. Att den avgörande tidpunkten är när medlingen inleddes skulle då vara densamma som den avgörande tidpunkten i 2 § första stycket medlingslagen där det är parternas hemvist vid medlingens inledande som är av vikt. En uppgift om att medlingen inletts eller tagit plats i Sverige skulle kunna anges i den beskrivning över medlingen som ansökan om verkställbarhetsförklaring enligt 9 § första stycket p. 5 ska innehålla.

### **3.4 Varför omfattas inte alla medlingsöverenskommelser?**

Tanken med medlingslagen var att den skulle omfatta de tvister som medlingsdirektivet omfattade. Medlingsdirektivet omfattar enligt art. 2 gränsöverskridande tvister där en part har hemvist eller vanliga vistelseort i en annan medlemsstat jämfört med en annan part den dag då medlingen inleddes.<sup>95</sup>

Det är enligt propositionen till medlingslagen med hänsyn till dessa kriterier som medlingslagens tillämplighet vid utländska medlingsöverenskommelser begränsats.<sup>96</sup> Det ansågs rimligt att medlingslagens tillämpningsområde vad gäller utländska medlingsöverenskommelser begränsades beroende på var parterna hade hemvist eller vanliga vistelseort när medlingen inleddes eftersom det var de kriterierna som stadgades i medlingsdirektivet.<sup>97</sup>

---

<sup>95</sup> Prop. 2010/11:128, s. 47.

<sup>96</sup> A prop s. 47-48.

<sup>97</sup> A prop s. 47-48.



Det ansågs i propositionen till medlingslagen inte finnas något hinder mot att även medling i Sverige omfattades av medlingslagens tillämpningsområde.<sup>98</sup> Parter kan aktivt välja att genomföra medlingen i Sverige för att på så sätt falla inom medlingslagens tillämpningsområde.<sup>99</sup> Det vill säga att parterna väljer att genomföra inhemsk medling i Sverige. Parternas hemvist bör inte tillmätas några rättsverkningar i de fall parterna valt att genomföra medling och ingå en medlingsöverenskommelse i Sverige.<sup>100</sup>

En anledning till att medlingslagen skulle omfatta både inhemsk och gränsöverskridande medling var att gränsdragningsproblem och bevissvårigheter som annars skulle kunna uppstå undviks.<sup>101</sup> Det ansågs med hänsyn till de fördelar som finns med medling som tvistlösningsmetod ”som *rimligt* [författarens kursivering] att den reglering avseende medling som föranleds av direktivet kommer även inhemsk medling tillgodo”.<sup>102</sup>

Det ansågs likaså ”*rimligt* [författarens kursivering] att omfatta medling utomlands mellan personer hemmahörande i Sverige”.<sup>103</sup> En viss anknytning till Sverige ansågs alltså *rimligt* för att det skulle finnas behörighet att besluta om verkställbarhet.<sup>104</sup> Däremot ansågs det för ”*långtgående* [författarens kursivering] att innefatta medling utomlands mellan två personer hemmahörande utomlands som flyttat till Sverige” i samband med att de ansöker om verkställbarhetsförklaring av en medlingsöverenskommelse.<sup>105</sup>

Avgörande för vilka medlingsöverenskommelser som skulle omfattas av medlingslagen har motiverats genom att vissa fördelar ställts emot vissa nackdelar.<sup>106</sup> *Rimlighet* ligger enligt propositionen till medlingslagen till grund för omfattningen av medlingslagens tillämpningsområde.

---

<sup>98</sup> Prop. 2010/11:128, s. 48.

<sup>99</sup> A prop s. 48; Ds 2010:39, s. 53.

<sup>100</sup> A prop s. 48.

<sup>101</sup> A prop s. 48-49.

<sup>102</sup> A prop s. 48.

<sup>103</sup> A prop s. 48.

<sup>104</sup> Ds 2010:39, s. 53.

<sup>105</sup> Prop. 2010/11:128, s. 48.

<sup>106</sup> A prop s. 48-49.

Medlingsöverenskommelser mellan parter från samma medlemsstat skulle inte omfattas av medlingslagens tillämpningsområde på grund av att det kunde medföra en risk för s k *forum shopping*.<sup>107</sup> *Forum shopping* kan innebära att en part väcker talan i ett visst land på grund av att det landets lagvalsregler eller rättsregler förefaller var mest förmånliga.<sup>108</sup> Det motiveras inte i propositionen huruvida det vore orimligt att omfatta sådana medlingsöverenskommelser.

Att lagstiftaren benämner det som en risk för *forum shopping* kan ge skäl för att det vore orimligt att medlingslagen omfattade sådana medlingsöverenskommelser. Men det stadgas som sagt inte i propositionen huruvida *risken för forum shopping* är en orimlig nackdel eller inte.

Intressant är att det i propositionen anses som rimligt att viss medling omfattas av medlingsdirektivet. Att vissa medlingsöverenskommelser inte omfattas av medlingslagen motiveras däremot med att det antingen vore för långtgående att omfatta sådana medlingsöverenskommelser eller att vissa medlingsöverenskommelser medför en risk för *forum shopping*.

Det hade varit intressant om rimlighetsbedömningen som görs i propositionen hade beaktats i relation till vissa påföljder som dessa begränsningar kan medföra. Är det rimligt att inhemska medlingsöverenskommelser i Sverige omfattas men att inhemska medlingsöverenskommelser i till exempel Frankrike inte omfattas? Är det rimligt att alla medlingsöverenskommelser inte behandlas lika beroende på var parterna har hemvist?

Medlingsdirektivet öppnade dörrarna för att dess regler även skulle kunna tillämpas på inhemska medling. Det stadgades dock inte vad som skulle avses med inhemska medling. Medlingsdirektivet stadgade inte heller huruvida medlemsstaterna borde låta all inhemska medling omfattas eller om det kunde begränsas till inhemska medling i den egna medlemsstaten.

Det ansågs *rimligt* att en utländsk inhemska medlingsöverenskommelse i till exempel Frankrike mellan parter med hemvist eller vanlig vistelseort i Sverige omfattades av medlingslagens tillämpningsområde. Men det ansågs för *långtgående* att utländsk inhemska medling mellan parter med hemvist i samma medlemsstat omfattades. Parter med hemvist i Sverige

---

<sup>107</sup> Prop. 2010/11:128, s. 49.; Europeiska kommissionens webbsida [http://ec.europa.eu/civiljustice/glossary/glossary\\_sv.htm#Forum\\_shopping](http://ec.europa.eu/civiljustice/glossary/glossary_sv.htm#Forum_shopping), 11 mars kl: 13:30. Risken för *forum shopping* utreds närmare i ett senare avsnitt.

<sup>108</sup> A prop s. 49.; Europeiska kommissionens webbsida [http://ec.europa.eu/civiljustice/glossary/glossary\\_sv.htm#Forum\\_shopping](http://ec.europa.eu/civiljustice/glossary/glossary_sv.htm#Forum_shopping), 11 mars kl: 13:30.

verkar ges en fördel jämfört med parter från andra medlemsstater just på grund av att de har hemvist i Sverige. Det hade varit intressant om rimligheten av medlingslagens omfattningsområde beaktats även från en sådan här synvinkel. Syftet med medlingslagen var att främja användandet av medling som tvistlösningsmetod.<sup>109</sup>

Det hade även varit intressant om risken för *forum shopping* beaktats i propositionen i relation till inhemsk medling i Sverige. Finns det inte en risk att parter *forum shoppar* i samband med att de aktivt väljer att förlägga medlingen i Sverige? *Forum shopping* utreds djupare i senare kapitel 5 i uppsatsen.

Motiveringen till varför medlingslagens tillämpningsområde har den omfattning den har kan således varit mer utförlig. Framför allt kunde diskussionen om varför vissa medlingsöverenskommelser omfattas men inte andra varit mer omfattande. Viss kritik skulle därför kunna riktas mot att diskussionen i propositionen till medlingslagen delvis förefaller tvivelaktig eftersom medlingslagens tillämpningsområde baserats på rimlighet.

### **3.5 Verkningar av 2 § – ett kritiskt resonemang**

#### **3.5.1 (O)möjligt att verkställa utländska interna medlingsöverenskommelser?**

Bestämmelsen i 2 § första stycket medlingslagen medför att viss medling inte omfattas av medlingslagens tillämpningsområde. Medling där utländska parter medlat utomlands och som flyttat till Sverige i samband med att de ansökt om verksällighetsförklaring faller utanför medlingslagens tillämpningsområde.<sup>110</sup> Medling som genomförs i en medlemsstat mellan parter med hemvist eller vanliga vistelseort i samma medlemsstat omfattas inte heller.<sup>111</sup>

Dessa två situationer berör utländska inhemska medlingsöverenskommelser som enligt 2 § första stycket medlingslagen faller utanför medlingslagens tillämpningsområde. Parter vars medlingsförfarande utgörs av någon av dessa två situationer kan alltså inte ansöka om att få en verkställbarhetsförklaring av sin medlingsöverenskommelse med stöd av medlingslagen.

Parter där minst två av parterna har hemvist eller vanliga vistelseort i olika medlemsstater kan ansöka om verkställbarhetsförklaring av sin medlingsöverenskommelse med stöd av 2

---

<sup>109</sup> Prop. 2010/11:128, s. 20.

<sup>110</sup> A prop s. 48.

<sup>111</sup> A prop s. 49.

§ första stycket medlingslagen. Även parter som genomfört inhemsk medling i Sverige kan ansöka om verkställbarhetsförklaring oberoende av var de har hemvist.<sup>112</sup>

Parters möjlighet till verkställbarhetsförklaring av medlingsöverenskommelser med stöd av medlingslagen baseras på var parterna har hemvist alternativt var medlingen genomfördes. Parter med hemvist i Sverige kan alltså i princip förutsätta att de kommer kunna förklara medlingsöverenskommelser som faller inom tillämpningsområdet enligt 1–2 §§ medlingslagen verkställbara i Sverige.

Parter med hemvist i Sverige kan förklara medlingsöverenskommelser verkställbara med stöd av medlingslagen om de medlar i Sverige, utomlands, medlar med svenska parter eller medlar med utländska parter. Parter med hemvist utanför Sverige kan förklara medlingsöverenskommelser verkställbara i Sverige om de medlar i Sverige eller med en part som har hemvist i en annan medlemsstat.

Syftet med medlingslagen är att främja användandet av medling som tvistlösningsmetod.<sup>113</sup> Användandet av medling som tvistlösningsmetod borde troligtvis främjats ytterligare om alla medlingsöverenskommelser kunde förklarats verkställbara med stöd av medlingslagen oberoende av var de ingicks eller var parterna har hemvist eller vanliga vistelseort.

Medlingslagen har ett vidare tillämpningsområde jämfört med medlingsdirektivet vars tillämpningsområde enligt art. 1.2 initialt är begränsat till gränsöverskridande tvister. Medlingsdirektivet möjliggör dock som sagts i skäl 8 för att även inhemsk medling bli föremål för medlingsdirektivets regler.

Parter med hemvist eller vanliga vistelseort i Sverige har med stöd av 2 § första stycket medlingslagen möjlighet att ansöka om verkställbarhetsförklaring av medlingsöverenskommelser oberoende av i vilken medlemsstat de genomfört medlingen. Det här är en situation som inte förefaller beaktas i medlingsdirektivet. Medlingsdirektivets regler kan tillämpas på medling i tvister mellan parter med hemvist i minst två medlemsstater alternativt vid inhemsk medling.

Medlingsdirektivet förefaller visserligen inte heller förhindra att medlemsstaterna ges en sådan här möjlighet. Eventuellt kan den här situationen motiveras genom skäl 14 i medlings-

---

<sup>112</sup> Se diskussionen i avsnitt 3.3 i uppsatsen.

<sup>113</sup> Prop. 2010/11:128, s. 20.

direktivet som beskriver att medlingsdirektivets regler inte ska påverka nationell medlingslagstiftning.

Den medling som beaktas i medlingsdirektivet är medling i gränsöverskridande tvister samt inhemsk medling.<sup>114</sup> Medling utomlands mellan parter med hemvist eller vanliga vistelseort i Sverige skulle kanske kunna anses vara en form av inhemsk medling i en annan medlemsstat med gränsöverskridande inslag.

Medlingslagen ger alla parter som medlar i Sverige lika möjligheter till verkställbarhetsförklaring av inhemska medlingsöverenskommelser oavsett hemvist. Viss kritik kan därför riktas mot det faktum att parter med hemvist har en omfattande betydelse vid möjligheten till verkställande av medlingsöverenskommelser som ingåtts utomlands.

Främst kan kritik riktas mot det faktum att parter med hemvist i Sverige har bättre möjligheter jämfört med parter med hemvist i övriga medlemsstater vad gäller verkställande av medlingsöverenskommelser. Det kan anses utgöra en omotiverad fördel för parter med hemvist i Sverige. Ifrågasättas kan om en sådan här fördel för parter med hemvist i Sverige är förenlig med förbudet mot diskriminering på grund av nationalitet i art. 18 FEUF.

Parter med hemvist i en annan medlemsstat har sämre möjligheter att få en medlingsöverenskommelse förklarad verkställbar i Sverige jämfört med parter med hemvist i Sverige. Möjligheterna till att få en medlingsöverenskommelse förklarad verkställbar varierar alltså beroende på om parterna har hemvist i Sverige eller inte. En lagregel som är diskriminerande på grund av nationalitet är förbjuden och får inte tillämpas.<sup>115</sup>

### **3.5.2 Kommissionen beaktade risken med att endast vissa medlingsöverenskommelser omfattas**

Medlingslagen skulle som nämnts omfatta sådana tvister som medlingsdirektivet omfattade.<sup>116</sup> I förslaget till medlingsdirektivet diskuterades att ett direktiv inte bör begränsas till att endast främja medling med helt eller delvis utländsk anknytning eftersom det då kan finnas en risk för diskriminering i förhållande till medling utan utländsk anknytning.<sup>117</sup>

---

<sup>114</sup> Art. 1.2 och skäl 8 till medlingsdirektivet.

<sup>115</sup> Mål 309/85 *Bruno Barra mot Belgiska staten och staden Liège* [1988] ECR 355, p. 19-20.

<sup>116</sup> Prop. 2010/11:128, s. 47.

<sup>117</sup> KOM (2004) 718 slutlig, s. 5.

En följd av att begränsa medlingsdirektivets tillämplighet till medling med gränsöverskridande inslag skulle enligt kommissionen bli att det skapas två skilda regelverk, ett för inhemsk medling och ett för gränsöverskridande medling. Två skilda regelverk kan medföra att standarder som skapas för tillhandahållande och användning av medling avviker från varandra beroende på om det finns gränsöverskridande anknytning eller inte.<sup>118</sup> Skilda regelverk och avvikande standarder skulle då kunna ha en diskriminerande effekt för de som använder medlingstjänster eftersom olika regler vore tillämpliga beroende på om tvisten är gränsöverskridande eller inte.<sup>119</sup>

En tvists gränsöverskridande inslag kan baseras på samtliga eller någon av parternas hemvist eller driftställe.<sup>120</sup> Parternas möjligheter till verkställbarhetsförklaring av medlingsöverenskommelser skulle i de fall det finns skilda regelverk för inhemsk medling och gränsöverskridande medling kunna påverkas av var de har hemvist.<sup>121</sup>

Att det i skäl 8 till medlingsdirektivets finns möjlighet att tillämpa medlingsdirektivet regler även vid inhemsk medling talar för att Europaparlamentet och rådet vid antagandet av medlingsdirektivet kanske försökte minska risken för att det skapades olika regelverk. Skäl 8 till medlingsdirektivet antogs kanske för att förebygga diskriminering som orsakas av att olika regler skulle tillämpas på olika situationer som uppstår genom att möjliggöra för att medlingsdirektivets tillämpningsområde inte begränsas till endast gränsöverskridande tvister.

Medlingslagen har ett bredare tillämpningsområde jämfört med medlingsdirektivet då medlingslagen inte endast omfattar gränsöverskridande tvister. Ändock finns det situationer som på grund av medlingslagens utformning inte omfattas av dess tillämpningsområde. Verkställbarhetsförklaring av en utländsk medlingsöverenskommelse mellan parter från samma medlemsstat kan exempelvis inte ske med stöd av medlingslagen.

Viss kritik skulle därför kunna riktas mot att medlingslagen utesluter vissa utländska medlingsöverenskommelser. Beaktas medlingsdirektivet och dess syfte i samband med kommis-

---

<sup>118</sup> KOM (2004) 718 slutlig, s. 5.

<sup>119</sup> KOM (2004) 718 slutlig, s. 5.

<sup>120</sup> KOM (2004) 718 slutlig, s. 4.

<sup>121</sup> KOM (2004) 718 slutlig, s. 5. Diskriminering på grund av nationalitet är enligt art. 18 FEUF förbjuden. En lagregel som är diskriminerande på grund av nationalitet är förbjuden och får inte tillämpas, se vidare Mål 309/85 *Bruno Barra mot Belgiska staten och staden Liège* [1988] Rättsfallssamling 1988 s. 00355, p. 19-20.

sionens förslag till medlingsdirektivet skulle ett uteslutande av vissa medlingsöverenskommelser kunna utgöra en risk för diskriminering. Det faktum att vissa utländska medlingsöverenskommelser inte kan förklaras verkställbara på grund av var parterna har hemvist skulle kunna kritiseras just på grund av att det förefaller diskriminerande. Parter med hemvist i en annan medlemsstat får inte samma möjligheter till verkställbarhetsförklaring av medlingsöverenskommelser som parter med hemvist i Sverige får.

Diskriminering är oförenligt med den inre marknadens principer om till exempel förbudet mot diskriminering på grund av nationalitet.<sup>122</sup> Dessutom påverkas funktionen av den inre marknaden negativt av diskriminerande verkningar.<sup>123</sup> Kritik skulle därmed kunna riktas mot medlingslagens begränsade tillämpningsområde med hänsyn till att det kan ha en diskriminerande effekt.

Kommissionen ansåg i förslaget till medlingsdirektivet att direktivet borde vara tillämpligt på alla situationer, inte enbart gränsöverskridande situationer. Ett krav på gränsöverskridande inslag vid medling skulle inte vara fördelaktigt för varken direktivets mål eller den inre marknaden. En avgränsning till medling med endast utländsk anknytning skulle enligt kommissionen ha en negativ inverkan på medlingsdirektivets effekt. Kommissionen argumenterar att ett rekvisit om att en tvist ska ha gränsöverskridande inslag skulle kunna medföra en förhöjd rättsosäkerhet. Det skulle även finnas en risk att parterna iscensätter gränsöverskridande inslag genom till exempel val av medlare eller domstol för att falla inom direktivets tillämpningsområde.<sup>124</sup>

Förslaget till medlingsdirektivet antogs inte till fullo utan i förändrat skick.<sup>125</sup> Medlingsdirektivets tillämpningsområde blev visserligen begränsat till gränsöverskridande tvister men med en möjlighet enligt skäl 8 för medlemsstaterna att även tillämpa reglerna på inhemsk medling.<sup>126</sup>

Kommissionen ansåg i förslaget till medlingsdirektivet att direktivet borde vara tillämpligt på alla situationer. Det faktum att medlingslagen inte är tillämplig på alla situationer ger för

---

<sup>122</sup> Art. 18 i FEUF; KOM (2004) 718 slutlig, s. 5.

<sup>123</sup> KOM (2004) 718 slutlig, s. 5.

<sup>124</sup> KOM (2004) 718 slutlig, s. 5.

<sup>125</sup> Engström, s. 77.

<sup>126</sup> Art. 1.2 och skäl 8 till medlingsdirektivet.

handen att fler av kommissionens uppmärksammande konsekvenser kan komma att besannas.

Det skulle bland annat kunna finnas en risk för diskriminering i de fall olika regelverk skapas eller då parternas hemvist styr tillämpningsområdet för medlingslagstiftningen. Dessutom beaktade kommissionen risken för att vissa situationer iscensattes för att på så vis falla inom medlingsdirektivets tillämpningsområde.

Det kanske är så att Europaparlamentet och rådet beaktade de farhågor som kommissionen uppmärksammade i förslaget till direktivet men som likväl till viss del eventuellt kan besannas på grund av 2 § första stycket medlingslagen. Huruvida så är fallet eller inte är dock svårt att avgöra.



## 4 Hur kan en medlingsöverenskommelse verkställas i Sverige?

### 4.1 Inledning

Det här kapitlet utreder hur en medlingsöverenskommelse kan verkställas i Sverige. Förfarandet för verkställighet och verkställbarhetsförklaring beaktas generellt. Möjligheten till verkställande beaktas med hänsyn till verkställbarhetsförklaringar som meddelats utomlands samt med hänsyn till verkställbarhetsförklaringar som meddelats i Sverige.

### 4.2 Olika system gäller

Medlemsstaterna ska enligt art. 6.1 medlingsdirektivet se till att parter kan begära att få innehållet i en skriftlig medlingsöverenskommelse verkställbar. Huruvida en medlingsöverenskommelse efterföljs eller inte bör enligt skäl 19 i medlingsdirektivets ingress inte vara beroende av parternas välvilja.<sup>127</sup>

Innan medlingslagen trädde i kraft kunde en frivillig överenskommelse verkställas om överenskommelse träffats genom mål i domstol.<sup>128</sup> Verkställande kunde även ske genom att en skiljeman meddelade en verkställbar skiljedom.<sup>129</sup> Idag kan medlingsöverenskommelser även förklaras verkställbara med stöd av 7–12 §§ medlingslagen.

Har innehållet i en medlingsöverenskommelse förklarats verkställbart i en medlemsstat bör det enligt skäl 20 till medlingsdirektivet erkännas och förklaras verkställbart även i övriga medlemsstater. Verkställighet av en sådan verkställbarhetsförklaring kan enligt skäl 19-20 i medlingsdirektivets ingress ske med stöd av till exempel Bryssel I-förordningen eller nationell lagstiftning.

En medlingsöverenskommelse kan verkställas i Sverige med stöd av 1 kap 1 och 3 §§ samt 3 kap 1 och 3 §§ UB. Verkställighet med stöd av de här bestämmelserna förutsätter att det finns en förpliktelse och en exekutionstitel, det vill säga att medlingsöverenskommelsen förklarats verkställbar av domstol.

---

<sup>127</sup> För att medling som alternativ tvistlösning ska anses som ett gott alternativ till andra juridiska förfaranden bör därför parterna kunna få innehållet i en medlingsöverenskommelse verkställbart, se vidare skäl 19 till medlingsdirektivet.

<sup>128</sup> Prop. 2010/11:128, s. 44.

<sup>129</sup> A prop s. 45.

Reglerna om verkställbarhetsförklaring i medlingslagen utformades så att medlingsöverenskommelser som förklaras verkställbara skulle kunna erkännas och verkställas med stöd av Bryssel I-förordningen. En förutsättning för att Bryssel I-förordningen skulle bli tillämplig var att en medlingsöverenskommelse förklarats verkställbar av domstol.<sup>130</sup>

Enligt art. 32 Bryssel I-förordningen är varje avgörande från domstol att anse som en dom. Medlingsöverenskommelser kan därmed verkställas med stöd av art. 38.1 Bryssel I-förordningen i de fall en domstol förklarat den verkställbar.<sup>131</sup>

### 4.3 Hinder för verkställighet

Det finns enligt art. 6.1 medlingsdirektivet vissa förutsättningar för att innehållet i en medlingsöverenskommelse ska kunna begäras verkställbart. Innehållet i medlingsöverenskommelsen får enligt art. 6.1 medlingsdirektivet inte strida mot lagstiftningen i den medlemsstat där begäran görs. Dessutom måste verkställighet enligt bestämmelsen vara möjlig med hänsyn till lagstiftningen i de land där begäran görs.

Att innehållet i medlingsöverenskommelsen inte får strida mot lagstiftningen anses syfta på att medlingsöverenskommelsen ska vara förenlig med grundläggande principer som till exempel *ordre public* och *pactum turpe*.<sup>132</sup> Att verkställighet måste vara möjlig syftar bland annat till att medlingsöverenskommelsen i sig måste vara verkställbar.<sup>133</sup>

## 4.4 Om verkställbarhetsförklaringen meddelats i Sverige

### 4.4.1 Verkställande av medlingsöverenskommelse

Har en domstol meddelat att en medlingsöverenskommelse som innehåller en förpliktelse förklarats verkställbar kan den enligt 1 kap 1 och 3 §§ samt 3 kap 3 § UB verkställas av kronofogdemyndigheten. Domstol ska enligt 10 § medlingslagen förklara en medlingsöver-

---

<sup>130</sup> Prop. 2010/11:128, s. 46.

<sup>131</sup> A prop s. 59.

<sup>132</sup> A prop s. 57. Principen *pactum turpe* innebär att avtal som strider mot lag eller goda seder är ogiltiga, se vidare RH 2004:41. Principen *ordre public* innebär att en dom vars tillämpning uppenbart strider mot rättsordningen inte ska tillämpas, se vidare art. 34 Bryssel I-förordningen samt Bogdan, s.76-77.

<sup>133</sup> A prop s. 57.

enskommelse verkställbar under förutsättning att förpliktelsen i medlingsöverenskommelsen kan verkställas i Sverige.<sup>134</sup>

En medlingsöverenskommelse kan enligt 1 § och 7 § medlingslagen förklaras verkställbar förutsatt att det är en tvist där förlikning om saken är tillåten. Innehållet i medlingsöverenskommelsen kan förklaras verkställbart förutsatt att medlingsöverenskommelsen är skriftlig och har ingåtts i enlighet med 3 § medlingslagen.<sup>135</sup> Bestämmelsen i 3 § medlingslagen anger vad som avses med medling och medlingsöverenskommelse.

Medlingsöverenskommelser som ingåtts i Sverige kan förklaras verkställbara med stöd av 1 och 7–12 §§ medlingslagen.<sup>136</sup> Medlingsöverenskommelser som ingåtts utanför Sveriges gränser kan förklaras verkställbara med stöd av 7–12 §§ medlingslagen i de fall som anges i 2 § första stycket medlingslagen.<sup>137</sup>

En verkställbarhetsförklaring är ett rekvisit för att medlingsöverenskommelsen ska kunna verkställas enligt 2 kap 1–2 §§ UB. Medlingsöverenskommelser som inte har förklarats verkställbara kan inte verkställas i Sverige. Medlingsöverenskommelser som ingåtts utomlands mellan parter med hemvist i samma medlemsstat faller utanför medlingslagens tillämpningsområde och kan således inte förklaras verkställbara enligt 2 § första stycket medlingslagen med stöd av medlingslagen.<sup>138</sup>

#### 4.4.2 Ansökan om verkställbarhetsförklaring

En ansökan om verkställbarhetsförklaring innebär att det görs en kontroll av om en medlingsöverenskommelse får verkställas. Att en medlingsöverenskommelse förklaras verkställbar innebär att medlingsöverenskommelsen därefter får verkställas i Sverige.<sup>139</sup>

---

<sup>134</sup> Verkställighet i en medlemsstat förutsatte enligt art. 6.1 medlingsdirektivet att nationell lag möjliggjorde verkställighet.

<sup>135</sup> Prop. 2010/11:128, s. 87.

<sup>136</sup> För medlingsöverenskommelser som ingåtts i Sverige spelar det ingen roll var parterna har hemvist eller vanliga vistelseort. Det avgörande är att tvisten faller inom medlingslagens tillämpningsområde. Se vidare A prop s. 48 samt uppsatsens kapitel 3.

<sup>137</sup> Antingen ska samtliga parter enligt 2 § första stycket p. 1 medlingslagen haft sin hemvist eller vanliga vistelseort i Sverige vid den tidpunkt då medlingen inleddes. Alternativt ska en av parterna enligt 2 § första stycket p. 2 medlingslagen haft sin hemvist eller vanliga vistelseort i en annan medlemsstat jämfört med övriga parter vid den tidpunkt då medlingen inleddes. Dessutom får ingen av parterna enligt 2 § första stycket p. 2 medlingslagen ha hemvist eller vanliga vistelseort i Danmark.

<sup>138</sup> Prop. 2010/11:128, s. 49.

<sup>139</sup> A prop s. 56.

Kontrollen består inte av någon materiell prövning av omständigheterna.<sup>140</sup> Syftet med kontrollen är att skapa en exekutionstitel. Kronofogdens prövning av verkställbarhet förutsätter att det finns en exekutionstitel.<sup>141</sup>

Det kan i sammanhanget nämnas att det pågår ett arbete för att avskaffa exekvatur inom de områden som omfattas av Bryssel I-förordningen.<sup>142</sup> Målet är att exekvaturförfarandet ska avskaffas helt.<sup>143</sup>

Det är parterna som ska ta initiativ till en verkställbarhetsförklaring av deras medlingsöverenskommelse.<sup>144</sup> En ansökan om verkställbarhet av en medlingsöverenskommelse kan enligt 7 § medlingslagen göras av en eller flera parter och förutsätter samtliga parters samtycke. Bestämmelsen stadgar att det är domstol som ska förklara en medlingsöverenskommelse verkställbar.

Bestämmelsen i 9 § medlingslagen uppställer ett flertal krav som en ansökan om verkställbarhetsförklaring måste uppfylla. Bestämmelsen uppställer bland annat krav på en skriftlig ansökan, uppgifter om parternas namn, adress, intyg om övriga parters samtycke till ansökan m m.

Ansökan om verkställbarhetsförklaring ska göras vid tingsrätten i den domskrets där någon av parterna enligt 8 § första stycket medlingslagen har sin hemvist. Har parterna hemvist i olika domskretsar kan de välja vid vilken av dessa tingsrätter de vill göra ansökan.<sup>145</sup> I de fall ingen av parterna har hemvist i Sverige är Värmlands tingsrätt enligt 8 § andra stycket medlingslagen reservforum.<sup>146</sup>

---

<sup>140</sup> Prop. 2010/11:128, s. 56.

<sup>141</sup> A prop s. 58.

<sup>142</sup> Rådets utkast 2001, s. 7.

<sup>143</sup> Rådets utkast 2001, s. 8.

<sup>144</sup> Prop. 2010/11:128, s. 52.

<sup>145</sup> A prop s. 51.

<sup>146</sup> A prop s. 51.

### **4.4.3 Ansökan om verkställighet**

Ansökan om verkställighet kan göras skriftligen eller muntligen till kronofogdemyndigheten enligt 1 kap 3 § samt 2 kap 1 § UB. Det förefaller inte finnas något krav på samtliga parter samtycke likt det som krävs vid ansökan om verkställbarhetsförklaring.

Det är enligt 3 kap 1 § p. 2 UB medlingsöverenskommelsen som utgör exekutionstiteln. Exekutionstiteln ska enligt 2 kap 1–2 §§ UB inges vid ansökan om verkställighet hos kronofogden.

En medlingsöverenskommelse som förklarats verkställbar av domstol kan enligt 3 kap 13 § UB verkställas som en lagakraftäggande dom. Medlingsöverenskommelse kan därmed stöd av 3 kap 3 § UB likt en dom som vunnit laga kraft verkställas omedelbart.<sup>147</sup> Verkställande kan enligt 3 kap 13 § UB ske såvida inte annat följer av talan mot domen, beslut eller talan om ogiltigförklaring av medlingsöverenskommelsen.

## **4.5 Om verkställbarhetsförklaringen meddelats utomlands**

### **4.5.1 Verkställighet av utländska medlingsöverenskommelser**

Enligt art. 32 Bryssel I-förordningen är även domstols beslut en dom. En domstols beslut att förklara en medlingsöverenskommelse verkställbar omfattas alltså också av Bryssel I-förordningen.

En medlingsöverenskommelse som förklarats verkställbar i en annan medlemsstat ska verkställas även i Sverige enligt art. 38.1 Bryssel I-förordningen. Art. 38.1 Bryssel I-förordningen förutsätter dock att medlingsöverenskommelsen på ansökan av part först förklaras verkställbar i Sverige innan den verkställs. Likaså kan en medlingsöverenskommelse som förklaras verkställbar i Sverige verkställas i en annan medlemsstat med stöd av art. 38.1 Bryssel I-förordningen förutsatt att den först förklaras verkställbar i den andra staten.

Det finns således två möjligheter att verkställa en medlingsöverenskommelse som ingåtts utanför Sveriges gränser. En möjlighet är att vissa utländska medlingsöverenskommelser enligt 2 § första stycket medlingslagen förklaras verkställbara med stöd av medlingslagen. Den andra möjligheten är att parterna först ansöker om verkställbarhetsförklaring i en an-

---

<sup>147</sup> Prop. 2010/11:128, s. 57.

nan medlemsstat och därefter genom exekvatur enligt art 38.1 Bryssel I-förordningen ansöker om att få medlingsöverenskommelsen förklarad verkställbar i Sverige.

En part som med stöd av art. 38.1 Bryssel I-förordningen vill få en medlingsöverenskommelse förklarad verkställbar i Sverige ska enligt art. 39 Bryssel I-förordningen inge ansökan om verkställbarhetsförklaring till Svea hovrätt. Ansökan ska enligt art. 53 Bryssel I-förordningen uppfylla vissa formella krav. När de formella kraven i art. 53 Bryssel I-förordningen är uppfyllda ska medlingsöverenskommelsen enligt art. 41 Bryssel I-förordningen förklaras verkställbar omedelbart.

Parter kan efter att en verkställbarhetsförklaring meddelats omedelbart ansöka om att beslutet ska upphävas eller avslås enligt art. 43.1 Bryssel I-förordningen. Ifrågasätts kan dock varför en part i en medlingsöverenskommelse skulle vilja ansöka om en sådan ändring. Samtliga parter samtycke krävs enligt art. 6.1 medlingsdirektivet för att en medlingsöverenskommelse ska göras verkställbar i den första medlemsstaten. Ett möjligt skäl till att en part ansöker om att beslutet ska upphävas eller avslås kan vara att parter inte vill att medlingsöverenskommelsen ska förklaras verkställbar och verkställas i en annan medlemsstat.

En ansökan om verkställbarhetsförklaring får enligt art. 45.1 Bryssel I-förordningen avslås *endast* på de grunderna som uppställs i art. 34-35 Bryssel I-förordningen. En sådan grund är till exempel enligt art. 34.1 Bryssel I-förordningen om verkställbarhetsförklaringen strider mot *ordre public*.

En annan grund för avslående av verkställbarhetsförklaring är till exempel enligt art. 34.2-4 att det är tredskodom där svaranden inte kunnat förbereda sitt svaromål. Intressant är hur de här reglerna fungerar vid ansökan om verkställbarhetsförklaring av medlingsöverenskommelser.

En ansökan om verkställbarhetsförklaring av en medlingsöverenskommelse som strider mot *ordre public* är ett hinder för verkställbarhetsförklaring även enligt art. 6.1 medlingsdirektivet.<sup>148</sup> Att avslå en verkställbarhetsförklaring på grund av att den strider mot *ordre public* verkar därför vara en grund för avslående av en verkställbarhetsförklaring av medlingsöver-

---

<sup>148</sup> Prop. 2010/11:128, s. 57. Principen *ordre public* innebär att en dom vars tillämpning uppenbart strider mot rättsordningen inte ska tillämpas, se vidare art. 34 Bryssel I-förordningen samt Bogdan, s.76-77.

enskommelser enligt Bryssel I-förordningen eftersom det kan vara ett hinder även enligt medlingsdirektivet.<sup>149</sup>

Avslående av en verkställbarhetsförklaring av en medlingsöverenskommelse på grund av tredskodom där svaranden inte kunnat förbereda sitt svaromål kanske dock inte är en fungerande grund. En medlingsöverenskommelse kan endast göras verkställbar enligt art. 6.1 medlingsdirektivet efter samtliga parter medgivande. Eftersom samtliga parter samtycke krävs vid ansökan är ingen av parterna svarande i målet.<sup>150</sup> Båda parterna är sökande eftersom bådadas samtycke krävs.

Medlingsdirektivet uppställer i art. 6.1 hinder för att innehållet i en medlingsöverenskommelse görs verkställbart. Innehållet i medlingsöverenskommelsen får enligt art. 6.1 medlingsdirektivet inte strida mot lagstiftningen i den medlemsstat där begäran görs. Dessutom måste verkställighet enligt den bestämmelsen vara möjlig med hänsyn lagstiftningen i de land där begäran görs.

Intressant är hur medlingsdirektivets regler om hinder för verkställbarhet ska relateras till reglerna om upphävandet eller avslandet av verkställbarhetsförklaring enligt Bryssel I-förordningen. De utgör båda grund för när verkställbarhetsförklaring inte ska meddelas. Det stadgas dock i art. 45.1 Bryssel I-förordningen att en ansökan om verkställbarhetsförklaring endast får avslås på någon av de grunderna som uppställs i art. 34-35 Bryssel I-förordningen.

I de fall en ansökan om verkställbarhetsförklaring görs med stöd av Bryssel I-förordningen får ansökan endast avslås på de grunder som uppställs i art. 34-35 Bryssel I-förordningen. Stöd för det här ställningstagandet finns i skäl 20 till medlingsdirektivet. Där stadgas det att erkännande och verkställbarhetsförklaring av medlingsöverenskommelser som förklarats verkställbara i en medlemsstat bör ske i överensstämmelse med Bryssel I-förordningen.

Ansökan om verkställbarhetsförklaring görs enligt medlingslagen vid tingsrätt och inte Svea hovrätt som annars ska tillämpas enligt Bryssel I-förordningen. Behörigt forum för ansökan om verkställbarhetsförklaring skiljer sig beroende på om ansökan görs med stöd av Bryssel I-förordningen eller med stöd av medlingslagen. Dessutom varierar behörigt forum vid an-

---

<sup>149</sup> Det stadgas i art. 45.1 Bryssel I-förordningen att en ansökan om verkställbarhetsförklaring endast får avslås på någon av de grunderna som uppställs i art. 34-35 Bryssel I-förordningen.

<sup>150</sup> Prop. 2010/11:128, s. 51.

sökan om verkställbarhetsförklaring med stöd av medlingslagen i relation till parternas hemvist enligt 8 § medlingslagen.

#### **4.5.2 Bättre förutsättningar för parter med hemvist i Sverige att verkställa utländska medlingsöverenskommelser?**

Parter med hemvist eller vanliga vistelseort i Sverige kan med stöd av 2 § första stycket medlingslagen ansöka om att få sin utländska medlingsöverenskommelse förklarad verkställbar i Sverige. Parterna kan alltså *enkom* på grund av sin hemvist få en utländsk medlingsöverenskommelse förklarad verkställbar i Sverige.

Möjligheten att parter med hemvist i Sverige skulle kunna få en medlingsöverenskommelse förklarad verkställbar utomlands bör även den belysas. Huruvida andra medlemsstater tillåter verkställbarhet av utländska inhemska medlingsöverenskommelser mellan parter från samma medlemsstat är enligt propositionen till medlingslagen i nuläget ovisst.<sup>151</sup> Om andra medlemsstater tillåter verkställbarhet av medlingsöverenskommelser mellan parter från samma medlemsstat skulle det innebära fler möjligheter för parter med hemvist i Sverige att få en medlingsöverenskommelse förklarad verkställbar i andra medlemsstater.

Det finns en möjlighet att andra medlemsstater inte begränsat möjligheterna till verkställbarhetsförklaring likt Sverige gjort genom 2 § första stycket medlingslagen. Om så är fallet kan det finnas en möjlighet för parter med hemvist eller vanliga vistelseort i Sverige att med stöd av en annan medlemsstats lagstiftning få en medlingsöverenskommelse förklarad verkställbar utomlands.

En annan möjlighet är att andra medlemstater med stöd av skäl 8 till medlingsdirektivet tillåter verkställande av inhemska medlingsöverenskommelser. I de fall inhemska medlingsöverenskommelser kan verkställas i en annan medlemsstat finns möjligheten för parter med hemvist i Sverige att förlägga medlingsförfarandet till den medlemsstaten. Det kan då finnas möjlighet för parterna med hemvist i Sverige som genomför inhemsk medling i en annan medlemsstat få deras medlingsöverenskommelse förklarad verkställbar där.

Har parter med hemvist i Sverige fått en medlingsöverenskommelse förklarad verkställbar i en annan medlemsstat finns det två möjligheter för dem att få medlingsöverenskommelsen verkställd i Sverige. Antingen kan de begära att få medlingsöverenskommelsen förklarad

---

<sup>151</sup> Prop. 2010/11:128, s. 49.



verkställbar i Sverige med stöd av 2 § medlingslagen. Alternativt kan parterna genom exekvatur enligt art. 38.1 Bryssel I-förordningen ansöka om att medlingsöverenskommelsen som förklarats verkställbar i den andra medlemsstaten även ska förklaras verkställbar i Sverige. Verkställande i Sverige sker därefter med stöd av UB.

Parter med hemvist i Sverige eller parter med hemvist i mer än en medlemsstat kan ansöka om att få en utländsk medlingsöverenskommelse förklarad verkställbar med stöd av 2 § medlingslagen. Möjligheten att få en medlingsöverenskommelse förklarad verkställbar med stöd av medlingslagen innebär att parterna endast behöver ansöka om verkställbarhetsförklaring en gång med stöd av 7 § medlingslagen.

Parter som faller utanför medlingslagens tillämpningsområde måste ansöka om verkställbarhetsförklaring två gånger för att en medlingsöverenskommelse ska kunna verkställas i Sverige. För att få en medlingsöverenskommelse förklarad verkställbar enligt art. 38.1 Bryssel I-förordningen förutsätts att verkställbarhetsförklaring först meddelats i en medlemsstat.

Parterna måste alltså först ansöka om verkställbarhetsförklaring i en medlemsstat. Därefter måste parterna ansöka om verkställbarhet en andra gång med stöd av art. 38.1 Bryssel I-förordningen för att deras medlingsöverenskommelse ska kunna förklaras verkställbar i Sverige.

Hade medlingslagen varit tillämplig på alla situationer så hade inga parter behövt genomföra två ansökningar om verkställbarhetsförklaring för att en medlingsöverenskommelse skulle kunna verkställas i Sverige. Samtliga parter hade om medlingslagen varit tillämplig på samtliga situationer endast behövt ansöka om verkställbarhetsförklaring en gång med stöd av medlingslagen.

Syftet med medlingsdirektivet är enligt art. 1.1 medlingsdirektivet att underlätta tillgången till medling och främja uppgörelser i godo. Med hänsyn till att det i vissa fall krävs två ansökningar om verkställbarhetsförklaring kan det ifrågasättas om det verkligen främjar medling och uppgörelser i godo.

Det kan även ifrågasättas om konsekvensen av medlingslagen, att vissa medlingsöverenskommelser kan och vissa medlingsöverenskommelser inte kan förklaras verkställbara, är förenlig med principen ömsesidigt erkännande av utomrättsliga avgöranden enligt art 67.4 FEUF. Enligt art. 81 FEUF bygger det civilrättsliga samarbetet på att rättsliga och utom-

rättsliga avgöranden erkänns ömsesidigt medlemsstaterna emellan. I nuläget kan vissa utländska medlingsöverenskommelser inte verkställas i Sverige vilket tyder på att Sverige brister i ömsesidigt erkännande av utomrättsliga avgöranden.

Viss kritik skulle kunna riktas mot att medlingslagen uttryckligen förhindrar att vissa utländska medlingsöverenskommelser inte kan förklaras verkställbara och erkännas på samma sätt som andra medlingsöverenskommelser. En utländsk medlingsöverenskommelse mellan parter med hemvist i samma medlemsstat har enligt medlingslagen inte samma verkan som andra medlingsöverenskommelser enligt medlingslagen.

## 5 Kan medlingslagen kringgås?

### 5.1 Inledning

Det här kapitlet utreder huruvida medlingslagens regler vid medling och vid verkställbarhetsförklaring av medlingsöverenskommelser kan kringgås. Kapitlet beaktar *forum shopping* och kringgående av lag. Lagstiftarens resonemang kring *forum shopping* i propositionen till medlingslagen diskuteras och ifrågasätts.

### 5.2 Tillämpning av de mest förmånliga reglerna om medling?

Medling i sig är inte rättskipning.<sup>152</sup> Generellt sett är medling ett frivilligt förfarande där parterna gemensamt med hjälp av en medlare försöker lösa en tvist i godo. Tvisten kan lösas med hänsyn till parternas egna behov och önskemål.<sup>153</sup>

Propositionen till medlingslagen har belyst att verkställande av en medlingsöverenskommelse där samtliga parter har hemvist eller vanliga vistelseort i samma medlemsstat kan ge upphov till vissa risker. En risk kan vara att så kallad *forum shopping* kan öka. Lagstiftaren menar att det finns en risk att parter verkställer en medlingsöverenskommelse i Sverige utan att de har anknytning hit eller att det finns utmättningsbar egendom som motiverar verkställandet.<sup>154</sup>

Det förs inte direkt någon omfattande diskussion av lagstiftaren om vad som avses med *forum shopping*. Det kan därför ifrågasättas vad lagstiftaren egentligen syftar på i samband med att risken för *forum shopping* berörs.

Det kan finnas flera skäl för att parter från samma medlemsstat vill verkställa en medlingsöverenskommelse i Sverige. Förslagsvis kan parterna tänkas vilja undvika den egna medlemsstatens regler. Parterna kanske föredrar de svenska reglerna. Reglerna om verkställighet i en medlemsstat kanske är mer tids- och kostnadskrävande vid ansökan om verkställbarhetsförklaring jämfört vad som föreskrivs enligt medlingslagen. Parterna kanske vill tillämpa medlingslagens regler för att de snabbare kan få en medlingsöverenskommelse förklarad verkställbar.

---

<sup>152</sup> Prop. 2010/11:128, s. 48; Widebeck, Tord, *Några medlarfunderingar*, Ny Juridik, 3:1995, s. 52.

<sup>153</sup> Skäl 6 till medlingsdirektivet.

<sup>154</sup> Prop. 2010/11:128, s. 49.

En annan möjlighet är att parterna vill få en medlingsöverenskommelse förklarad verkställbar i Sverige i fall då medlingsöverenskommelsen inte kan förklaras verkställbar i den andra medlemsstaten. Verkställbarhetsförklaring kan inte ske om parternas tvist inte är förlikningsbar enligt den andra medlemsstatens lag. I de fall tvisten anses som förlikningsbar i Sverige kan det vara en möjlighet för parterna att tillämpa medlingslagens regler för att få sin medlingsöverenskommelse förklarad verkställbar.

En annan möjlighet är att parterna anser att tvisten som gav upphov till medlingsöverenskommelsen kan anses ha någon form av anknytning till Sverige. Parterna kan anse att det är de svenska reglerna som ter sig mest fördelaktiga för dem eller att Sverige rent geografiskt är en lämplig plats för verkställande av en medlingsöverenskommelse.

### 5.3 Forum shopping

Att en part *forum shopping* kan innebära att parten väcker talan i ett visst land på grund av att det landets lagvalsregler eller rättsregler förefaller var mest förmånliga.<sup>155</sup> En part som *forum shopping* väljer det forum med fördelaktigast lagvalsregler för parten istället för att välja det forum som egentligen borde vara lämpligast.<sup>156</sup>

*Forum shopping* förefaller dock förutsätta att det finns fler än en behörig domstol att väcka talan vid. Det är i de fall det finns minst två behöriga domstolar som en part kan välja att väcka talan där det framstår som mest förmånligt.

Generellt sett förefaller *forum shopping* inte vara något olämpligt eftersom flera domstolar kan vara behöriga att pröva tvisten. Är två forum behöriga är parten alltså inte skyldig att välja det lämpligaste av dem. Att välja det förmånligaste processlandet kräver dock en del engagemang genom att till exempel undersöka vilket lands lag en viss domstol ämnar tillämpa. Parterna bör till exempel undersöka möjligheterna till verkställande för att säkerställa att en eventuell dom inte blir verkningslös.<sup>157</sup>

Till exempel kan parter med hemvist i olika medlemsstater som medlar i en medlemsstat där de med stöd av den medlemsstatens lag kan förklara medlingsöverenskommelsen verk-

---

<sup>155</sup> Europeiska kommissionens webbsida [http://ec.europa.eu/civiljustice/glossary/glossary\\_sv.htm#Forum\\_shopping](http://ec.europa.eu/civiljustice/glossary/glossary_sv.htm#Forum_shopping), 11 mars kl: 13:30.

<sup>156</sup> Europeiska kommissionens webbsida [http://ec.europa.eu/civiljustice/glossary/glossary\\_sv.htm#Forum\\_shopping](http://ec.europa.eu/civiljustice/glossary/glossary_sv.htm#Forum_shopping), 11 mars kl: 13:30.

<sup>157</sup> Bogdan, s. 39.

ställbar ha två möjligheter till verkställbarhetsförklaring. Antingen kan de ansöka om verkställighet vid tingsrätt med stöd av medlingslagen eller i den medlemsstat där medlingen genomfördes.

Ambitiösa parter kan undersöka vilka av dessa två forum som kommer bli mest fördelaktigt. Beroende på vilken domstol de väljer att ansöka om verkställighet vid kan den tillämpliga lagen förhoppningsvis leda till fördelar så som till exempel en mer kostnads- och tidseffektiv verkställbarhetsförklaring av medlingsöverenskommelsen.

## 5.4 Fraude à la loi

Ett närliggande begrepp som kan ses i relation till begreppet *forum shopping* är *fraude à la loi*. *Fraude à la loi* är en variant av *forum shopping*.<sup>158</sup>

*Fraude à la loi* även kallat kringgåendeläran kan innebära att parter försöker undvika lagen i den egna medlemsstaten.<sup>159</sup> Parter kan till exempel försöka kringgå vissa tvingande regler. Det kan även innebära att en part försöker få en sak prövad i en viss medlemsstat utan att det finns någon verklig anknytning till den medlemsstaten.<sup>160</sup>

*Fraude à la loi* kan dessutom innebära att specifika omständigheter skapas för att parterna ska omfattas av viss lagstiftning som kan vara mer fördelaktig för parterna.<sup>161</sup> En part kan även anpassa vissa förhållanden för att göra viss lag tillämplig eller för att falla utanför en viss lags tillämpningsområde.<sup>162</sup>

Parter med hemvist i samma medlemsstat skulle till exempel kunna be en part från en annan medlemsstat vara part i medlingen för att på så sätt omfattas av 2 § första stycket medlingslagen. Det vill säga att de ursprungliga parterna tar in en extra part med hemvist i en annan medlemsstat för att skapa gränsöverskridande inslag och därmed kunna få medlingsöverenskommelsen förklarad verkställbar med stöd av medlingslagen.

---

<sup>158</sup> Bogdan, s. 39.

<sup>159</sup> Bogdan, Michael, *Svensk rättspraxis: internationell privat- och processrätt 2001-2005*, Svensk Jurist Tidning, häfte nr 7, år 2006, s. 609-610.

<sup>160</sup> Bogdan, s. 96.

<sup>161</sup> A a s. 96.

<sup>162</sup> A a s. 95.

Parter försöker vid *fraude à la loi* missbruka eller kringgå vissa kollisionsregler.<sup>163</sup> *Fraude à la loi* är franska för rättsbedrägeri eller lagfusk.<sup>164</sup> Oavsett om parterna vill tillämpa svensk rätt eller försöker falla utanför svensk rätts tillämpningsområde kan svenska kollisionsregler anses missbrukas och kringgåas. Svenska kollisionsregler anses även missbrukas och kringgåas om parterna försöker tillämpa vissa rättregler framför andra.<sup>165</sup>

Till skillnad från *forum shopping* förefaller *fraude à la loi* allt som oftast vara något negativt. Det är för den sakens skull inte en självklarhet att *fraude à la loi* ska förhindras.<sup>166</sup> Det finns till och med fall då *fraude à la loi* ska tillåtas.<sup>167</sup> *Fraude à la loi* kan innebära att vissa regler kringgåas men det kan tillåtas för att till exempel främja den fria rörligheten inom EU.<sup>168</sup>

Ett sätt att förhindra *fraude à la loi* kan vara att minska möjligheten till missbruk av internationellt privat- och processrättsliga regler.<sup>169</sup> EUD har stadgat att medlemsstaterna har rätt att verka emot att deras medborgare försöker kringgå den nationella lagstiftningen genom att utnyttja möjligheter som ges i FEUF.<sup>170</sup> EU-rätten får inte utgöra grund för bedrägeri.<sup>171</sup>

## 5.5 Ett ”spekulativt” resonemang

Det finns säkerligen en möjlighet att parter som planerar att medla medvetet genomför medlingen och ingår en medlingsöverenskommelse i Sverige i syfte att kunna tillämpa medlingslagens regler. Syftet med att anpassa medlingen så att den faller inom medlingslagens tillämpningsområde kan vara att parterna vet att en eventuell medlingsöverenskommelse då kommer kunna förklaras verkställbar i Sverige.

Skillnaden mellan *forum shopping* och *fraude à la loi* ter sig kunna ge upphov till en diskussion om medlingslagens regler kan bli föremål för *forum shopping* och *fraude à la loi*.

---

<sup>163</sup> Bogdan, s. 97. Med kollisionsregler avses sådana regler som avgör tillämplig lag i de fall flera rättsordningar kan vara tillämpliga, se vidare Bogdan, s. 27.

<sup>164</sup> Bogdan, s. 96.

<sup>165</sup> A a s. 96-97.

<sup>166</sup> A a s. 96.

<sup>167</sup> C-212/97 *Centros Ltd. v Erhvervs- og Selskabsstyrelsen* [1999] ECR I-1459, p.39. I det här rättsfallet åberopades etableringsfriheten till stöd för att kringgående skulle tillåtas.

<sup>168</sup> C-212/97 *Centros Ltd. v Erhvervs- og Selskabsstyrelsen* [1999] ECR I-1459, p.39.

<sup>169</sup> Bogdan, s. 96.

<sup>170</sup> C-212/97 *Centros Ltd. v Erhvervs- og Selskabsstyrelsen* [1999] ECR I-1459, p.24 (Nedan: C-212/97 *Centros*).

<sup>171</sup> C-212/97 *Centros*, p.24.

Lagstiftaren har som sagt belyst att verkställande av medlingsöverenskommelser där samtliga parter med hemvist eller vanliga vistelseort i samma medlemsstat har medlat i den medlemsstaten kan ge upphov till *forum shopping*.<sup>172</sup> Förefaller domstolen i parternas medlemsstat likväl som domstol i Sverige vara behöriga att förklara en medlingsöverenskommelse verkställbar kan *forum shopping* föreligga i de fall parterna väljer den domstol som medför den mest förmånliga rättsordningen.

Ett sådant scenario är inte olämpligt. Det finns inte något som förpliktigar parterna att välja det lämpligaste forumet.

Det kan utgöra *fraude à la loi* om en medlingsöverenskommelse inte kan verkställas i en medlemsstat och parterna försöker kringgå den medlemsstatens regler för att få den medlingsöverenskommelsen förklarad verkställbar. Parterna kan till exempel förlägga medling till Sverige för att falla inom medlingslagens tillämpningsområde.

Ett annat sådant fall skulle kunna vara att parter med hemvist i samma medlemsstat låter en part från en annan medlemsstat vara part i medlingen för att på så sätt falla inom medlingslagens tillämpningsområde. För att kringgå det faktum att utländska interna medlingsöverenskommelser inte kan verkställas enligt 2 § medlingslagen kan parterna skapa förutsättningar som gör medlingslagen tillämplig. En utländsk inhemsk medlingsöverenskommelse skulle om parterna hade hemvist i minst två medlemsstater enligt 2 § medlingslagen anses vara en utländsk medlingsöverenskommelse som kan förklaras verkställbar enligt medlingslagen.

Parterna kan arrangera medling med syfte att falla inom 2 § första stycket medlingslagens tillämpningsområde. De medlande parterna skulle till exempel kunna ta in en part med hemvist i en annan medlemsstat i medlingsförhandlingarna för att falla inom medlingslagens tillämpningsområde.

Parterna skulle även kunna förlägga medlingen till Sverige för att kunna förklara deras medlingsöverenskommelse verkställbar med stöd av medlingslagen. En inhemsk medlingsöverenskommelse kan enligt 1–2 §§ medlingslagen förklaras verkställbar utan att hänsyn tas till var parterna har hemvist vid medling inom Sverige. Parter med god kännedom om de svenska rättsreglerna skulle även kunna förlägga medlingen till Sverige för att deras tvist anses som förlikningsbar här men inte där parterna till exempel har hemvist.

---

<sup>172</sup> Prop. 2010/11:128, s. 49.

I samband med att lagstiftaren beaktade risken för *forum shopping* väcktes tanken om det kunde vara risken för *fraude à la loi* som uppmärksammats. Lagstiftaren använder risken för *forum shopping* som motivering till varför medling i en viss stat mellan parter med hemvist där inte bör omfattas av medlingslagens tillämpningsområde.<sup>173</sup> Det är alltså risken för att parter med hemvist utanför Sverige ska *forum shoppa* eller genomföra *fraude à la loi* som lagstiftaren syftar till att eliminera.

Medlemsstaterna får verka för att förhindra att deras medborgare kringgår den nationella lagstiftningen.<sup>174</sup> I propositionen till medlingslagen syftar lagstiftaren emellertid till att förhindra att parter med hemvist utanför Sverige kan *forum shoppa*.

## **5.6 Elimineras risken för forum shopping och fraude à la loi egentligen?**

Intressant är om risken för att medlingslagens regler utnyttjas på ett olämpligt sätt verkligen förhindras genom att begränsa möjligheter till att få en medlingsöverenskommelse förklarad verkställbar. Minskar risken för *fraude à la loi* enkom för att parter med hemvist i samma medlemsstat inte har möjlighet att verkställa en medlingsöverenskommelse som de ingått utanför Sverige.

Parter kan likväl genomföra medlingen i Sverige för att falla inom medlingslagens tillämpningsområde och hänsyn inte behöver tas till var de har hemvist. Att genomföra medling i Sverige oavsett var parterna har hemvist är förenligt med medlingslagen.

Vad är det risk för egentligen? Att medlande parter ges för stora möjligheter att få deras medlingsöverenskommelser förklarade verkställbara? Medlingsdirektivet och med medlingslagen syftar till att främja användningen av medling och att verka för att medling är en bra alternativ tvistlösning.

Att parter kringgår viss lagstiftning för att förbättra sina möjligheter att få en medlingsöverenskommelse förklarad verkställbar skulle kunna främja användandet av medling som tvistlösningsmetod. Intressant är att lagstiftaren inte uttryckligen verkar förhindra att parter med hemvist i Sverige kringgår svensk lagstiftning utan försöker förhindra att parter från andra medlemsstater ska utnyttja svenska regler.

---

<sup>173</sup> Prop. 2010/11:128, s. 49.

<sup>174</sup> C-212/97 Centros, p.24.



Parter med hemvist i samma medlemsstat kan trots medlingslagens begränsade tillämpningsområde få en inhemsk medlingsöverenskommelse förklarad verkställbar i Sverige. Antingen kan parterna för att falla inom medlingslagens tillämpningsområde förlägga medlingen till Sverige och genomföra inhemsk medling. Alternativt kan parter som fått en medlingsöverenskommelse förklarade verkställbar i en annan medlemsstat ansöka om att verkställbarhetsförklaring ska ske i Sverige med stöd av art 38.1 Bryssel I-förordningen.

Det kan därför ifrågasättas om risken för *forum shopping* eller *fraude à la loi* verkligen minskar på grund av att vissa utländska medlingsöverenskommelse inte omfattas av medlingslagen. Har parter kännedom om medlingslagens regler kan de genom att förlägga medlingsförfarandet till Sverige kringgå reglerna i en annan medlemsstat.

Ifrågasättas kan även huruvida förhindrandet av eventuellt kringgående relaterar till syftet med medlingslagen och medlingsdirektivet. Medlingsdirektivet har öppnat dörrarna för att medlingsöverenskommelser från gränsöverskridande tvister samt från inhemsk medling ska kunna förklaras verkställbara. Användningen av medling som alternativ tvistlösning borde främjas bäst ju färre restriktioner det finns.

Lagstiftaren uppmärksammar som sagt risken för *forum shopping* vid verkställande av medlingsöverenskommelser mellan parter med hemvist i samma medlemsstat. Det förefaller dock likväl finnas en risk för att parter med hemvist i olika medlemsstater väljer det förmånligaste forumet eller kringgår viss lagstiftning. Att beakta är huruvida risken är mer omfattande i den ena situationen jämfört med den andra. Risken kanske är lika betydande oavsett om parterna har hemvist i samma medlemsstat eller i olika medlemsstater.

## 6 Sammanfattning

### 6.1 Verkställande av medlingsöverenskommelser i Sverige

Den 1 augusti 2011 trädde medlingslagen i kraft. Medlingslagens ikraftträdande förde med en reglering om medling i dispositiva tvister och en reglering om verkställande av medlingsöverenskommelser vilket tidigare saknats i Sverige.

Medlingslagen baseras på medlingsdirektivet. Medlingsdirektivet omfattar gränsöverskridande tvister på privaträttens område. Med gränsöverskridande tvister avses tvister där minst en av parterna har hemvist eller vanliga vistelseort i en annan medlemsstat jämfört med resterande parter den dag då medlingen inleddes.

Vad som omfattas av privaträttens område ger medlingsdirektivet ingen vägledning om. EUD stadgar att begreppet privaträttens område omfattar sådan talan som avser handlingar som utförs av enskilda och som inte förutsätter att utövning av offentliga maktbefogenheter.

Medlingsdirektivet är tillämpligt på rättigheter och skyldigheter som parterna enligt relevant tillämplig lagstiftning själva förfogar över. Det är nationell lag som avgör vilka rättigheter och skyldigheter som parterna får förfoga över. Sådana rättigheter och skyldigheter förekommer ofta inom familje- och arbetsrätt.

Till skillnad från medlingsdirektivet är medlingslagens tillämpningsområde inte begränsat till gränsöverskridande tvister. Medlingslagen är tillämplig på privaträttsliga tvister där förlikning om saken är tillåten.

Begreppet privaträttslig tvist är autonomt och avgörs av EU-rätten. De tvister som enligt medlingsdirektivet inte är privaträttsliga anses därmed inte heller som privaträttsliga vid tillämpningen av medlingslagen. Medlingslagen omfattar dispositiva tvister. Huruvida en viss tvist är dispositiv avgörs av materiell rätt.

En utländsk medlingsöverenskommelse är en medlingsöverenskommelse som ingåtts utanför Sveriges gränser. Endast vissa utländska medlingsöverenskommelser kan förklaras verkställbara med stöd av medlingslagen. Utländska medlingsöverenskommelser kan förklaras verkställbara i de fall samtliga parter vid den tidpunkt då medlingen inleddes hade sin hemvist eller vanliga vistelseort i Sverige eller då parterna har sin hemvist eller vanliga vistelseort i minst två medlemsstater. Ingen av parterna får ha hemvist eller vanliga vistelseort i

Danmark. Parter med hemvist eller vanliga vistelseort i samma medlemsstat kan inte få en medlingsöverenskommelse förklarad verkställbar med stöd av medlingslagen i de fall medlingsöverenskommelsen ingåtts utanför Sveriges gränser

Medlingslagen är även tillämplig på inhemska medlingsförfaranden. Inhemsk medling är medling som företas i Sverige där parternas hemvist inte beaktas. Medlingslagen omfattar inte medling som sker inom ramen för mål eller ärende hos domstol, annan myndighet eller skiljenämnd. Det innebär att samtliga inhemska medlingsöverenskommelser som sker i till exempel domstol faller utanför medlingslagens tillämpningsområde.

För att kunna verkställa en medlingsöverenskommelse enligt medlingslagen krävs att parterna når en medlingsöverenskommelse och att samtliga parter samtycker till ansökan om verkställbarhetsförklaring. Kravet på samtycke är en processförutsättning vid ansökning om verkställbarhetsförklaring. I de fall en part samtyckt till verkställbarhetsförklaring i samband med medlingsöverenskommelsen men inte samtycker i samband med ansökan om verkställbarhetsförklaring kan konsekvenser på grund av avtalsbrott aktualiseras.

Ansökan om verkställbarhetsförklaring görs till tingsrätten där någon av parterna har hemvist. I de fall parterna saknar hemvist i Sverige är Värmlands tingsrätt behörigt reservforum.

Innehållet i medlingsöverenskommelsen får enligt art. 6.1 medlingsdirektivet inte strida mot lagstiftningen i den medlemsstat där begäran görs. Verkställighet måste dessutom vara möjlig med hänsyn lagstiftningen i de land där begäran görs. Medlingsöverenskommelsen måste vara förenlig med grundläggande principer som till exempel *ordre public* och *pactum turpe*. Att verkställighet måste vara möjlig syftar bland annat till att medlingsöverenskommelsen i sig måste vara verkställbar i den medlemsstat där den ska verkställas.

En medlingsöverenskommelse som förklarats verkställbar i en annan medlemsstat ska verkställas i Sverige enligt art. 38.1 Bryssel I-förordningen. Medlingsöverenskommelsen förklaras verkställbar genom exekvatur och kan därefter verkställas med stöd av 1 kap 1 och 3 §§ samt 3 kap 3 § UB. En ansökan om verkställbarhetsförklaring enligt Bryssel I-förordningen ska verkställas omedelbart efter det att vissa formella krav uppfyllts. En ansökan om verkställbarhetsförklaring enligt art. 45.1 Bryssel I-förordningen får endast avslås eller upphävas på de grunderna som uppställs i art. 34-35 Bryssel I-förordningen.

I de fall parter så önskar verkar det finnas möjligheter till att *forum shoppa* eller kringgå medlingslagens regler. I de fall parter med hemvist i Sverige medlat utomlands och enligt den

medlemsstatens lag kan få en medlingsöverenskommelse förklarad verkställbar där kan parterna välja till vilket av de två behöriga forumen de vill ansöka om verkställbarhetsförklaring.

Parter med hemvist i samma medlemsstat kan trots medlingslagens begränsade tillämpningsområde få en inhemsk medlingsöverenskommelse förklarad verkställbar i Sverige. Parterna kan för att falla inom medlingslagens tillämpningsområde förlägga medlingen till Sverige och genomföra inhemsk medling. Alternativt kan parter som fått en medlingsöverenskommelse förklarad verkställbar i en annan medlemsstat ansöka om verkställbarhetsförklaring i Sverige med stöd av art 38.1 Bryssel I-förordningen.

Parter med hemvist i samma medlemsstat skulle även till exempel kunna be en part från en annan medlemsstat vara part i medlingen för att på så sätt omfattas av 2 § första stycket medlingslagen. Det vill säga att de ursprungliga parterna för tar in en extra part med hemvist i en annan medlemsstat för att skapa gränsöverskridande inslag och därmed kunna få medlingsöverenskommelsen förklarad verkställbar med stöd av medlingslagen.

## **6.2 Kritik**

Den nuvarande formuleringen i 2 § första stycket medlingslagen leder till vissa konsekvenser. Parter som har hemvist eller vanliga vistelseort i samma medlemsstat kan på grund av 2 § första stycket medlingslagen inte få en medlingsöverenskommelse förklarad verkställbar med stöd av medlingslagen i de fall medlingsöverenskommelsen ingåtts utanför Sveriges gränser. Den möjligheten tillerkänns dock parter som har hemvist i Sverige.

Dessutom omfattas inte sådan medling där utländska parter medlat utomlands och i samband med ansökan om verksällighetsförklaring flyttat till Sverige. Vid medlingsöverenskommelser som ingåtts utanför Sveriges gränser är det parternas hemvist vid inledandet av medlingen som är avgörande för om verkställbarhetsförklaring kan ske med stöd av medlingslagen eller inte. En konsekvens av det här är att medlingsöverenskommelser vid medling i de här fallen inte kan förklaras verkställbara med stöd av medlingslagen.

Anledning till att vissa medlingsöverenskommelser omfattas av medlingslagens tillämpningsområde baserades enligt propositionen till medlingslagen på rimlighet. Det hade dock varit intressant om rimlighetsbedömningen som görs i propositionen hade beaktats i relation till de konsekvenser som medlingslagens begränsade tillämpningsområde medför. Motiveringen till varför medlingslagens tillämpningsområde har viss omfattning kan varit mer

utförlig. Framför allt kunde diskussionen om varför det är *rimligt* att vissa medlingsöverenskommelser omfattas och inte andra förbättrats. Rent generellt skulle nog diskussionen i propositionen känts mindre tvivelaktig om medlingslagens tillämpningsområde baserats på något mer än rimlighet.

Parterers möjlighet till verkställbarhetsförklaring av medlingsöverenskommelser med stöd av medlingslagen baseras alltså på var parterna har hemvist såvida det inte är inhemsk medling i Sverige. Parter med hemvist i Sverige kan alltså i princip förutsätta att de kommer kunna förklara tvister som faller inom tillämpningsområdet enligt 1–2 §§ medlingslagen verkställbara i Sverige enkom på grund av att de har hemvist i Sverige.

Syftet med medlingslagen är att främja användandet av medling som tvistlösningsmetod. Användandet av medling som tvistlösningsmetod borde troligtvis främjas ytterligare om alla medlingsöverenskommelser kunde förklarats verkställbara med stöd av medlingslagen oberoende av var de ingicks eller var parterna har hemvist eller vanliga vistelseort.

Kritik skulle därför kunna riktas mot att parter med hemvist i Sverige har bättre möjligheter jämfört med parter med hemvist i övriga medlemsstater vad gäller verkställande av medlingsöverenskommelser. Det förefaller utgöra en omotiverad fördel för parter med hemvist i Sverige.

Ifrågasätts kan även om inte den här fördelen som tillmäts parter med hemvist i Sverige verkligen är förenlig med förbudet mot diskriminering på grund av nationalitet. En annan del av EU-rätten som kan beaktas för att ifrågasätta konsekvenserna av 2 § första stycket medlingslagen är huruvida den bestämmelsen är förenlig med principen om ömsesidigt erkännande av utomrättsliga avgöranden.

Parter med hemvist i samma medlemsstat som ingått en medlingsöverenskommelse utanför Sveriges gränser har inte samma förutsättningar som parter med hemvist i Sverige eller parter med hemvist i minst två medlemsstater att få en medlingsöverenskommelse förklarad verkställbar i Sverige. Parter som faller utanför medlingslagens tillämpningsområde kan tillämpa Bryssel I-förordningen för att få en medlingsöverenskommelse förklarad verkställbar i Sverige.

För att få en medlingsöverenskommelse förklarad verkställbar med stöd av Bryssel I-förordningen måste parterna ansöka två gånger om verkställbarhetsförklaring. En gång i en medlemsstat och en gång genom exekvartur enligt Bryssel I-förordningen. Parter med

hemvist i Sverige eller parter med hemvist i minst två medlemstater behöver endast ansöka om verkställbarhetsförklaring en gång för att få en medlingsöverenskommelse förklarad verkställbar i Sverige med stöd av medlingslagen. Ifrågasätts kan om det är förenligt med syftet med medlingsdirektivet som är att främja användandet av medling att det i vissa fall krävs två ansökningsförfaranden och i vissa fall endast en ansökan för att en medlingsöverenskommelse ska förklaras verkställbar med stöd av Bryssel I-förordningen.

### **6.3 Fallgropar med medlingslagen**

Medlingslagen är relativt ny och dess tillämpning har inte kunnat tillämpas under någon längre tid. Rättspraxis och statistik saknas fortfarande.

Ett skäl till att 2 § första stycket medlingslagen skulle kunna ändras kan vara att det utgör en otillåten fördel att parter med hemvist i Sverige kan få utländska medlingsöverenskommelser förklarade verkställbara med stöd av medlingslagen medan parter med samma hemvist i en annan medlemsstat inte kan det. Den här fördelen som tillmäts parter med hemvist i Sverige kan vara oförenlig med förbudet mot diskriminering på grund av nationalitet. Rättsregler som är diskriminerande ska inte tillämpas.

En annan del av EU-rätten är principen om ömsesidigt erkännande av utomrättsliga avgöranden. Vissa medlingsöverenskommelser kan och vissa medlingsöverenskommelser kan inte förklaras verkställbara med stöd av medlingslagen vilket innebär att de kanske inte erkänns ömsesidigt i Sverige. EU kan enligt art. 81.1 besluta om åtgärder för att säkerställa att utomrättsliga avgöranden erkänns.

Parter som faller utanför medlingslagens tillämpningsområde måste genomföra två ansökningar om verkställbarhetsförklaring för att få en medlingsöverenskommelse förklarad verkställbar i Sverige med stöd av Bryssel I-förordningen. Parterna måste för att Bryssel I-förordningen ska vara tillämplig först ansöka om verkställbarhetsförklaring i en medlemsstat. Därefter måste parterna ansöka om verkställbarhetsförklaring med stöd av art. 38.1 Bryssel I-förordningen innan medlingsöverenskommelsen kan förklaras verkställbar i Sverige.

Parter som omfattas av medlingslagens tillämpningsområde behöver endast genomföra en ansökan om verkställbarhetsförklaring för att få en medlingsöverenskommelse förklarad verkställbar i Sverige. Det faktum att vissa medlingsöverenskommelser kräver två verkställbarhetsförklaringar för att kunna verkställas i Sverige främjar inte användningen av med-

ling. Ett skäl som kan motivera en ändring av medlingslagen kan därför vara att resultatet med medlingsdirektivet inte uppnås. Användandet av medling skulle enligt medlingsdirektivet främjas för att förbättra förutsättningarna för användandet av alternativa tvistlösningar.

En sammanfattande anledning som skulle kunna motivera en ändring av 2 § första stycket medlingslagen är att dess konsekvenser kan vara förbjudna på grund av att de utgör diskriminering samt att de brister i ömsesidigt erkännande. För att den inre marknaden ska fungera väl ska unionens medborgare ha lika möjligheter att verkställa utomrättsliga avgöranden. Ett ömsesidigt erkännande av utomrättsliga avgöranden främjar den inre marknaden om alla utomrättsliga avgöranden erkänns ömsesidigt och inte endast vissa. Dessutom skulle användandet av medling enligt medlingsdirektivet främjas för att gynna den inre marknaden. Medling främjas inte om vissa parter har färre eller mer omständiga möjligheter till verkställande av medlingsöverenskommelser i Sverige.

## Referenslista

### Offentligt tryck

#### EU-tryck

Rådets utkast till åtgärdsprogram för genomförande av principen om ömsesidigt erkännande av domar på privaträttens område, Europeiska gemenskapens officiella tidning nr C 12, 15.1.2001

KOM(2001) 278 slutlig: Meddelande från kommissionen till rådet och europaparlamentet halvårsuppdatering av resultattavlan för framstegen i skapandet av ett område med frihet, säkerhet och rättvisa i Europeiska Unionen (första halvåret 2001)

KOM (2004) 718 slutlig: Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om vissa aspekter på medling i civilrättsliga tvister

KOM(2009) 174 slutlig: Rapport från kommissionen till europaparlamentet, rådet och europeiska ekonomiska och sociala kommittén om tillämpningen av rådets förordning (EG) nr 44/2001 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område

Jämförelsetabell, Europeiska Unionens officiella tidning nr C 83, 30.3.2010

(nr 22) *Om Danmarks ställning*, Europeiska Unionens officiella tidning nr C 83, 30.3.2010

#### Svenskt tryck

##### Propositioner

Regeringens proposition 2010/11:128 Medling och förlikning – ökade möjligheter till att komma överens

##### Offentliga utredningar

Ds 2010:39 – Medling i vissa privaträttsliga tvister

#### Böcker

Agell, Anders, Malmström, Åke, *Civilrätt*, upplaga 20:1, Liber, Hungary 2005 (Cit. Agell/Malmström)



## Referenslista

Bogdan, Michael, *Svensk internationell privat- och processrätt*, Nordstedts AB, Vällingby 2008 (Cit. Bogdan )

Engström, Dan, *Lag om medling i vissa privaträttsliga tvister – en kommentar*, Jure förlag AB, Stockholm 2011 (Cit. Engström)

Lehrberg, Bert, *Praktisk Juridisk Metod*, upplaga 6:1, Institutet för Bank- och Affärsjuridik AB, Tallin 2010 (Cit. Lehrberg)

Pålsson, Lennart, *Brysselkonventionen, Lunganokonventionen och Bryssel I-förordningen*, Nordstedts Juridik AB, Stockholm 2002 (Cit. Pålsson)

Rembe, Annika, Eklund, Stephanie, *Juridiska ord och begrepp*, Thomson fakta, Göteborg 2003 (Cit. Rembe/Eklund)

Westberg, Peter, *Avhandlingsskrivande och val av forskningsansats – en idé om rättsvetenskaplig öppenhet*, Festskrift till Per Olof Bolding, Författarna och Jurist förlaget JF, Stockholm 1992 (Cit. Westberg)

Örtenhed, Kristina, *Bostättningsanknytningar i gränsöverskridande familjerättsförhållanden – En internationell privat- och processrättslig studie* (privatpersoners hemvist), Iustus förlag, Västerås 2006 (Cit. Örtenhed)

### **Artiklar**

Widebeck, Tord, *Några medlarfunderingar*, Ny Juridik, 3:1995, s. 52

Wahlgren, Peter, *Syfte och nytta med rättsvetenskapliga arbeten*, Svensk Jurist Tidning, år 2002, häfte nr 3, s. 293 (Cit. Wahlgren (SvJT))

Bogdan, Michael, *Svensk rättspraxis: internationell privat- och processrätt 2001-2005*, Svensk Jurist Tidning, år 2006, häfte nr 7, s. 601 (Cit. Bogdan (SvJT))

### **Rättsfall från EUD**

Mål 6/64 *Flaminio Costa mot E.N.E.L.* [1964] ECR 585

Mål 29/76 *LTU Lufttransportunternehmen GmbH & Co. KG mot Eurocontrol* [1976] ECR 1541

Mål 309/85 *Bruno Barra mot Belgiska staten och staden Liège* [1988] ECR 355

Mål C-212/97 *Centros Ltd. v Erhvervs- og Selskabsstyrelsen* [1999] ECR I-1459

## Referenslista

Mål C-420/07 *Meletis Apostolides mot David Charles Orams och Linda Elizabeth Orams* [2009]  
ECR I-3571

### **Rättsfall från Hovrätten**

RH 2004:41

### **Internetkällor**

Europeiska kommissionens webbsida

[http://ec.europa.eu/civiljustice/glossary/glossary\\_sv.htm#Forum shopping](http://ec.europa.eu/civiljustice/glossary/glossary_sv.htm#Forum_shopping), tillgänglig  
den 11 mars 2011 kl: 13:30.

Medlingstjänster online

<http://www.risolvionline.com/>, tillgänglig 9 maj 2012 kl. 09:15

[http://www.risolvionline.com/index.php?sez\\_id=72&lng\\_id=24](http://www.risolvionline.com/index.php?sez_id=72&lng_id=24), tillgänglig 9 maj 2012 kl.  
09:15.